

Lisa 1.**Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”**

<u>1. Üldosa</u>	<u>3</u>
<u>1.1 Valdkonnapädevus</u>	<u>3</u>
<u>1.2 Ainetundide jaotus</u>	<u>3</u>
<u>1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming</u>	<u>4</u>
<u>1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks</u>	<u>5</u>
<u>Läbivad teemad</u>	<u>6</u>
<u>Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega</u>	<u>6</u>
<u>1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine (õppekorralduse erisused)</u>	<u>7</u>
<u>1.6. Hindamine</u>	<u>8</u>
<u>Keeleõpe</u>	<u>8</u>
<u>Kirjandusõpe</u>	<u>9</u>
<u>1.7. Õppekeskkond</u>	<u>9</u>
<u>Ainekavad</u>	<u>10</u>
<u>2. Eesti keel teise keelena</u>	<u>10</u>
<u>2.1. Õppeaine kirjeldus</u>	<u>10</u>
<u>2.2. Gümnaasiumi lõpuks taotlevad teadmised, oskused, hoiakud</u>	<u>11</u>
<u>Kursus 1</u>	<u>12</u>
<u>Kursus 2</u>	<u>14</u>
<u>Kursus 3</u>	<u>15</u>
<u>Kursus 4</u>	<u>17</u>
<u>Kursus 5</u>	<u>19</u>
<u>Kursus 6</u>	<u>20</u>
<u>Õpitulemused</u>	<u>20</u>
<u>Kursus 7</u>	<u>22</u>
<u>Kursus 8</u>	<u>24</u>
<u>Kursus 9</u>	<u>26</u>
<u>3. Vene keel</u>	<u>28</u>
<u>3.1. Õppeaine kirjeldus</u>	<u>28</u>
<u>3.2. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused, hoiakud</u>	<u>29</u>
<u>Keel, ühiskond ja kultuur</u>	<u>29</u>
<u>Tekst ja stiil</u>	<u>32</u>
<u>Meedia ja mõjutamine</u>	<u>34</u>
<u>Suulise teksti vastuvõtt ja loomine</u>	<u>37</u>
<u>Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine</u>	<u>40</u>

<u>Praktiline vene keel</u>	<u>42</u>
<u>4. Kirjandus</u>	<u>44</u>
<u>4.1 Õppeaine kirjeldus</u>	<u>44</u>
<u>4.2 Gümnaasiumi lõpuks taotlevad teadmised, oskused, hoiakud</u>	<u>47</u>
<u>Pärimus ja kirjandus</u>	<u>47</u>
<u>Identiteet ja eesti kirjandus</u>	<u>50</u>
<u>Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses i-ii</u>	<u>52</u>
<u>Kirjandus ja ühiskond</u>	<u>56</u>
<u>5. Valdkonna “Keel ja kirjandus” valikkursused</u>	<u>58</u>
<u>Valikkursus „Kõne ja väitlus“</u>	<u>58</u>
<u>Valikkursus „Praktiline eesti keele grammatika I“</u>	<u>60</u>
<u>Valikkursus „Praktiline eesti keele grammatika II“</u>	<u>62</u>
<u>Õpitulemused</u>	<u>62</u>
<u>Valikkursus “Noored ja maailm”</u>	<u>64</u>
<u>Valikkursus: “Noored ja kultuur”</u>	<u>66</u>
<u>Valikkursus: “Noored ja digimaailm”</u>	<u>67</u>

1. Üldosa

1.1 Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse õppeainete õpetamise eesmärk Vivere kooli gümnaasiumiastmes on arendada õpilastes keele- ja kirjanduspädevust, mis hõlmab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui isikliku, rahvusliku ja riikliku identiteedi alust ning väärtustada neid kui osa nii kohalikust kui ka maailmakultuurist.

Gümnaasiumiõppes kujundatakse keele- ja kultuuriteadlik inimene, kes oskab suuliselt ja kirjalikult väljendada vastavalt verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile. Õppetöö eesmärk on arendada õpilaste oskust mõista, luua, analüüsida ja kriitiliselt hinnata eri tüüpi tekste.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilased saavutaksid järgmised valdkonnapädevused:

1. väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
2. toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi;
3. mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
4. arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste;
5. mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus;
6. väärtustab lugemist, suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2 Ainetundide jaotus

Õppeaine	10.klass	11.klass	12.klass	Kokku
Eesti keel teise keelena	4	4	1	9
Kirjandus	2	2	1	5
Vene keel	2	2	2	6

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Gümnaasiumi keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Keeleja kirjanduspädevus aitab õpilasel eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhelda, motiveeritult ja ennastjuhtivalt õppida ning tegutseda. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeelega koolis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga. Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus gümnaasiumis on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus, kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Tekstitoimingud hõlmavad tekstide funktsionaalset lugemist, nende üle arutlemist ja kriitilist hindamist, keeleliste ja stiililiste väljendusvahendite eritlemist ja analüüsi, nende praktilist rakendamist tekstiloomes ning trükitud ja digitaalsete keeleressursside kasutamist. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

Keeleõppes (6 kursust) lõimitakse mitmekülgsed keeleteadmised praktilise keeleoskusega. Keeleteadmisi täiendavad kursused kajastavad ühiskonna ja kultuuri toimimist, inimestevahelist suhtlemist nii kõnes kui ka kirjas, meediavaldkonna funktsioneerimist ja mõju. Keeleõppes valib õpetaja ühiskondlikult olulised autentsed tekstitüübid ja -liigid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste funktsionaalselt lugeda, neid mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse praktilise eesti keele kursustel ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Praktilised keelekursused on keskendatud õpilase suhtlus- ja väljendusoskuse arendamisele, eri liiki tekstide loomisele nii suulises kui ka kirjalikus vormis, vajaliku teabe hankimisele ja kasutamisele. Õigekirja- ja õigekeelsusteemasid korratakse kõigi kursuste vältel.

Kirjandusõppes (5 kursust) soodustatakse teksti- ja lugejakeskse lähenemise kaudu õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, pööratakse tähelepanu teksti kui terviku mõistmisele, selle analüüsimisele ja tõlgendamisele, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust, edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Teksti- ja lugejakesket kirjanduskäsitlust täiendab kirjanduslooline lähenemisviis, mis asetab teosed loomisaja ühiskondlik-kultuurilisse konteksti ning avab nende esteetilisi erijooni. Ilukirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk gümnaasiumis on avardada õpilase elu- ja kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Gümnaasiumi keele- ja kirjanduskursused eesti ja vene õppekeelega koolidele taotleavad ühiseid õpitulemusi ja on seotud samase õppesisuga. Kursuste läbimise järjekord määratakse kindlaks kooli õppekavas. Keelekursuste õppesisu võib ka teisiti liigendada ja kursusi paralleelselt õpetada.

Eesti keele kui teise keele õpe (9 kursust) lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Eesti keeles teise keelena on oluline saavutada gümnaasiumi lõpuks keeleoskustase, mis võimaldab aktiivselt osaleda ühiskonnaelus, eesti keeles õpinguid jätkata ja tööturul edukalt toime tulla, st eakohane C1-keeleoskustase.

Selleks, et maksimaalselt toetada eesti keele kui teise keele õppijate keelepädevuse arengut, on õppekavas määratud järgmised kohustuslikud valikkursused:

1. Kõne ja väitlus
2. Praktiline eesti keele grammatika I
3. Praktiline eesti keele grammatika II
4. Noored ja maailm
5. Noored ja kultuur
6. Noored ja digimaailm

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse ainevaldkonna õppeained toetavad kõigi riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevuste kujunemist. Õppetegevused on üles ehitatud nii, et need toetavad teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujunemist, mille juures mängib kesksel rollil õpetaja.

Kultuuri- ja väärtuspädevus kujuneb kirjandusteoste ning kultuuritekstide analüüsi kaudu, mis aitavad õpilastel mõista ja väärtustada oma ning teiste kultuuride pärandit.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus areneb väitluste, arutelude ja uurimistööde kaudu, mis suunavad kriitiliselt hindama ühiskondlikke arenguid ning inimõiguste ja demokraatia põhimõtteid.

Enesemääratluspädevus hõlmab oskust analüüsida iseennast, oma tugevusi ja arenguvajadusi ning arendada eneseregulatsiooni ja toimetulekuoskusi.

Õpipädevus arendatakse iseseisva lugemise, uurimistööde ja rühmatööde kaudu, kus õpilased õpivad leidma, analüüsima ja struktureerima informatsiooni ning oma õpiprotsessi juhtima.

Suhtluspädevus kujuneb läbi erinevate tekstide lugemise, analüüsi ning kirjaliku ja suulise eneseväljenduse arendamise, mille eesmärk on oskuslik ja korrektne keelekasutus erinevates kontekstides.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiapädevus on seotud meedia ja kommunikatsiooni teemadega, kus analüüsitakse infotehnoloogia mõju keelele ja kultuurile ning rakendatakse kriitilist mõtlemist teadusinfo tõlgendamisel.

Ettevõtlikkuspädevus arendatakse loovkirjutamise ja projektitööde kaudu, mis õpetavad initsiatiivi, planeerimist ja vastutust.

Digipädevus kujuneb digitaalse kirjaoskuse, tekstide töötlemise ja veebipõhise uurimistöö kaudu, suunates õpilasi kriitiliselt hindama digisisu usaldusväarsust ja turvaliselt digikeskkondades tegutsema.

Läbivad teemad

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – teadlik enesearendamine ja karjääriteadlikkus, sh teksti loomise ja analüüsimise oskus töömaailmas.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – loodushoiuga seotud kirjandus ja artiklid, keskkonnateemaliste tekstide mõistmine ja loomine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – ühiskondlike teemade käsitlemine essee- ja arutlustöodes ning projektides.

Kultuuriline identiteet – kirjandusteoste kaudu oma ja teiste kultuuride mõistmine ning identiteedi kujundamine.

Teabekeskond ja meediakasutus – meediakirjaoskuse arendamine ja kriitiline lugemine, sotsiaalmeedia ja uudiste analüüs.

Tehnoloogia ja innovatsioon – digitaalsed tööriistad tekstiloome ja analüüsi toetamiseks.

Tervis ja ohutus – eneseväljenduse ja emotsionaalse heaolu seos keelega, stressijuhtimine ja suhtlemisoskus.

Väärtused ja kõlblus – eetilised dilemmad ja moraaliküsimused kirjanduses, eneseväljenduse eetika.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Kehaline kasvatus: Keele ja kirjanduse lõiming kehalise kasvatuses toimub sporditerminoloogia õppimise, kehalise aktiivsuse kasulikkust käsitlevate tekstide lugemise ja analüüsi kaudu. Õpilased koostavad esitlusi tervisliku eluviisi kohta, kirjutavad esseeid spordiga seotud väärtustest ja mõtestavad kehalise aktiivsuse rolli kultuuris ja ühiskonnas.

Kunstiained: Kirjanduse ja visuaalkunsti vahelised seosed avalduvad illustatsioonide loomises kirjandusteoste, kunstikriitika ja analüüsi kirjutamises ning kirjanduse ja kunsti ajalooliste suundade võrdlemises. Lisaks uuritakse, kuidas kunst ja kirjandus mõjutavad teineteist läbi erinevate ajastute.

Loodusained: Keele ja kirjanduse lõiming loodusteadustega hõlmab teadusartiklite lugemist ja analüüsi, keskkonnaprobleemidega seotud arutelusid ning loodusainete sõnavara

omandamist. Kirjutatakse esseesid kliimamuutuste, ökoloogia ja teaduse rolli kohta ühiskonnas.

Matemaatika: Matemaatika ja keeleteaduse seosed ilmnevad statistika ja andmeanalüüsi kasutamises keeleteaduslikes uurimustes. Lisaks uuritakse keele matemaatilisi struktuure ning tõlgendatakse ja analüüsitakse matemaatilisi andmeid erinevates tekstides.

Sotsiaalsained: Keele ja kirjanduse lõiming sotsiaalainetega hõlmab ajalooliste ja ühiskondlike tekstide lugemist, kriitilist meediakirjaoskust ja arutelusid väärtuste ning eetika üle. Õpilased kirjutavad ajaloolisi analüüse, osalevad väitluses ning loovad argumenteeritud tekste demokraatia, inimõiguste ja sotsiaalse õigluse teemadel.

Võõrkeeled: Keele ja kirjanduse lõiming võõrkeeltega toetab mitmekeelse suhtluspädevuse arengut. Õpilased analüüsivad erinevates keeltes loodud tekste, võrdlevad kirjandustraditsioone ning arendavad tõlkimisoskusi. Kirjutatakse mitmekeelseid esseesid ja uurimistöid, mis aitavad mõista keele ja kultuuri vahelist seotust.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine (õppekorralduse erisused)

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, gümnaasiumi sihiseadest, gümnaasiumi lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
3. toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
4. rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
5. arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
6. taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
7. tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja inimsuhetega, seostatakse õpitavat igapäevaelu, jätkuõpingute ja tulevase tööeluga;
8. loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
9. kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;

10. kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
11. arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide, sh tervikteoste avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmiskust, ilukirjandusliku poetika tundmist;
12. tegeldakse tekstiloo ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

Õppesisu käsitlemisel ja õppetegevuse kavandamisel teeb aineõpetaja koostöös õpilastega valiku arvestusega, et üld- ja valdkonnapädevused ning kursuste õpitulemused oleksid saavutatavad. Keele- ja kirjandusõpetuses tuleb vältida ühekülgeid õppemeetodeid, vajalikud on nii teadmist, mõistmist, rakendamist, analüüsi, hindamist kui ka loomist toetavad õppetegevused ja -ülesanded.

1.6. Hindamine

Vivere Gümnaasiumi keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on toetada õpilaste individuaalset arengut, kujundada ennastjuhtivaid õppijaid ning tagada õpitulemuste saavutamine vastavalt kooli väärtustele ja eesmärkidele. Hindamine on mitmetahuline protsess, mis hõlmab nii teadmiste, oskuste kui ka hoiakute kujunemist.

Õpitulemusi hinnatakse järjepidevalt kogu õppeprotsessi vältel, kasutades nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise raames saavad õpilased regulaarset suulist ja kirjalikku tagasisidet, mis aitab neil oma õpitegevust analüüsida ja parandada. Kokkuvõtavad hindamised viiakse läbi õppeteema või kursuse lõpus, kasutades erinevaid hindamisvahendeid.

Keeleõpe

Keeleõppes hinnatakse õpilase:

1. suulist ja kirjalikku suhtlust (väljendusoskust);
2. eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist;
3. eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust;
4. keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevalikuid enda loodud tekstides.

Hindamiseks kasutatakse mitmekesiseid meetodeid, sealhulgas suulisi ja kirjalikke tegevusi, individuaalseid, paaris- ja rühmatöid, rakenduslikke teste, analüüsi- ja tõlgendusülesandeid. Lisaks võib õpilast hinnata avaliku esinemise, erinevates žanrides tekstide kirjutamise, uurimuslike tööde ning multimodaalsete ettekannete kaudu.

Kirjandusõpe

Kirjandusõppes hinnatakse õpilase:

1. tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist;
2. kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist;
3. ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist;
4. kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist.

Eesti keel teise keelena

Eesti keele kui teise keele õppes hinnatakse õpilase:

1. suutlikkust osaleda eestikeelses suhtluses;
2. oskust mõista ja luua eri liiki tekste;
3. grammatika ja leksika valdamist;
4. argumenteerimisoskust ja loovkirjutamist.

1.7. Õppekeskkond

Õppekeskkond toetab õpilase arengut, motiveerib ja loob tingimused iseseisvaks ning koostõiseks õppimiseks. Keele ja kirjanduse õppeainete õpetamisel kasutatakse kaasaegseid õpikeskkondi, digitaalseid vahendeid ja interaktiivseid meetodeid.

1. Õpikeskkond on mitmekesine ja toetav, pakkudes võimalusi nii individuaalseks süvenemiseks kui ka rühmatööks.
2. Digivahendid ja veebikeskkonnad aitavad rikastada keeleõpet ja võimaldavad praktilisi harjutusi ning loomingulisi ülesandeid.
3. Raamatukogud ja lugemisalad toetavad kirjanduse õpet, pakkudes õpilastele juurdepääsu mitmekesistele tekstidele ja teadusallikatele.
4. Projektõpe ja praktilised tegevused aitavad siduda õpitavat reaalsete olukordadega ning toetavad kriitilise ja analüütilise mõtlemise arengut.
5. Õpetaja roll on suunata ja toetada õpilast individuaalsel õpiteekonnal, pakkudes tagasisidet ja motiveerides õppijat eneseväljendusele ning analüüsile.

Ainekavad

2. Eesti keel teise keelena

2.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda, osaleda aktiivselt ühiskondlikus tegevuses, jätkata õpinguid eesti keeles ning tulla edukalt toime tööturul. Õppekava seab eesmärgiks jõuda gümnaasiumi lõpuks eakohase C1-keeleoskustasemeni. Nii kõrge keeleoskustaseme saavutamiseks on oluline kasutada keele- ja kultuurikeskkonna kõiki võimalusi. Lisaks tõhusale õppele eesti keele tundides on eesti keelt vaja kasutada teiste ainete õppimisel ning aktiivsel suhtlemisel väljaspool kooli, huvihariduses jm.

Eesti keele teise keelena tundides kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja toetavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ning aitavad kujundada keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eesti keelt kõnelevaid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse viiele laiale teemavaldkonnale:

1. Eesti ja maailm;
2. kultuur ja looming;
3. keskkond;
4. haridus ja töö;
5. inimene ja ühiskond.

Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Valdkonnad on igapäevaelus omavahel põimunud ning samamoodi käsitletakse neid ka keeleõpetuses. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles.

Keeleõppe kursused on korraldatud järjestuses, mis toetab keeleoskuse arengut: alates praktilise suhtluskeele ja sõnavara arendamisest kuni formaalse tekstilooma ja keeleüksuste analüüsini. Ainetevahelise lõimingu näidetena kasutatakse nt ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse teemade käsitlemist eesti keele tundides, meediatekstide analüüsil arutlemiseoskuse arendamist, kirjandustekstide lugemist kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse mõistmiseks.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd eesti keeles õpetavate muude ainete õpetajatega, et toetada teiste ainete omandamist keeleliselt ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid.

Hindamine toimub nii kujundavalt kui ka kokkuvõtvalt. Õpilastele antakse regulaarset tagasisidet nii suulise kui kirjaliku keelekasutuse osas. Arvestatakse õppija arengut, pingutust ja oskust keelt eesmärgipäraselt kasutada erinevates kontekstides. Vajadusel kohandatakse hindamist, arvestades õpilase keeleoskuse taset ja individuaalseid vajadusi. Järelevastamise ja parandamise võimalused on kooskõlas kooli hindamisjuhendiga.

Eesti keel teise keelena õpetamine toetub riikliku õppekava ainevaldkonna üldpõhimõtetele ning on tihedalt seotud Vivere Kooli väärtustega: koostöö, loovus, inimlikkus ja rõõm. Aine sisu on korraldatud viisil, mis toetab õpilase keelelist arengut süsteemselt ja loovalt, võimaldades lõimimist teiste õppeainetega ning aktiivset osalust eesti kultuuriruumis.

2.2. Gümnaasiumi lõpuks taotlevad teadmised, oskused, hoiakud

Gümnaasiumilõpetaja saavutab C1-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta

1. väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
2. tunneb ja kasutab eestikeelset meediat, jälgib Eestis toimuvat;
3. mõistab üksikasjalikult pikemaid ja keerukamaid eri valdkonna tekste;
4. kasutab keelt loomulikult, paindlikult ja tulemuslikult enamikes suhtlusolukordades;
5. arutleb olulistel ühiskondlikel teemadel; väljendab, põhjendab ja kaitseb oma arvamusi ja seisukohti täpselt ja ladusalt;
6. kirjutab sobiva ülesehituse ja väljenduslaadiga eri žanris ja stiilis tekste.

Õpitulemused

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, ironiat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;
5. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
6. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
7. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;

8. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
9. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladiusalt juhiseid;
10. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
11. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;
12. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
13. valdab grammatika tarindeid;
14. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
15. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
16. ühendab laused selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
17. järgib õige kirjutamisreegleid.

Kursus 1

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab erineva pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomatilist kõnepruuki sisaldavat teksti; leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
4. väljendub selgelt ja täpselt, ladiusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
5. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
6. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
7. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladiusalt juhiseid;
8. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
9. valdab grammatika tarindeid;
10. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
11. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;

12. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Intervjuu klassikaaslasega erinevast kultuuriruumist ja selle tulemuste esitlemine.

Projektid:

1. Plakat või esitus: „Minu kultuur ja väärtused“.

Klassiväline tegevus:

1. Eesti keelt kõneleva külalise (nt õpetaja, lapsevanem, kogukonna liige) kutsumine tundi.
2. Osalemine kooli kultuuripäeval/rahvusköövide päeval.

Kogukonnapraktika:

1. Külustus noortekeskusesse või kohalikku raamatukokku koos eesti keeles suhtlemise ülesandega.

Õppesisu

Teema	Sisu
Inimene ja ühiskond. Keskkond	Intervjuud ja taskuhäälingud inimese loomusest, käitumismustritest ja väärtustest; klipid kultuurilistest erinevustest ja suhtlemisstiilidest. Arutelud isiksuse eripära, väärtuste ja suhete teemal; paaris- ja rühmatööd (nt dialoog erinevate kultuuritaustade vahel). Artiklid väärtushinnangutest, psühholoogiast ja kultuuridevahelistest erinevustest; tekstid iseloomust, emotsioonidest, käitumisnormidest. Iseloomukirjeldus, võrdlev kultuurianalüüs, arvamuskirjeldus väärtuste mõjust inimsuhetele, esse kultuurilisest mitmekesisusest.

Lõimingu võimalused

Ühiskonnaõpetus: inimese roll ühiskonnas ja tema vastutus; ühiskondlikud väärtused, sotsiaalne mitmekesisus ja normid; kultuuriline identiteet ja sallivus.

Inimeseõpetus: isiksuseomaduste ja käitumismustrite kujunemine; suhtlemisviisid ja sotsiaalne kohanemine; emotsioonide mõju suhtlemisele ja otsuste tegemisele.

Kirjandus: tegelaskujude iseloomustamine ja nende väärtushinnangute analüüs ilukirjanduses; kultuuriline taust ja väärtuste peegeldus kirjandusteostes; võrdlevad kultuurilised vaated (nt eesti vs muu kultuuritaust).

Võõrkeeled: mitmekeelsus ja identiteet – kuidas keeleoskus kujundab inimese sotsiaalset kuuluvust; suhtlus eri kultuuriruumides; kultuuridevahelise suhtluse eripärad.

Kunst ja ajalugu: erinevate ajastute arusaamad inimesest ja tema rollist ühiskonnas; visuaalkultuuri roll inimsuhete ja ühiskondlike väärtuste kujundamises; propaganda ja väärtuste levitamine visuaalsete vahenditega.

Kursus 2

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab erineva pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, ironiat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
5. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
6. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
7. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
8. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladusalt juhiseid;
9. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
10. valdab grammatika tarindeid;
11. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
12. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
13. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Pildi või video põhjal suuline kirjeldus tervislikust eluviisist.
2. Loodustemaaline artikkel + sõnavaraleht + lühike arvamus.

Projektid:

1. Miniplakat või esitus: „Minu panus looduse hoidmisse“.

2. Interaktiivne „ökopäevik“ 1 nädala vältel.

Klassiväline tegevus:

1. Matk looduses koos keeleülesannetega (nt fotod + kirjeldused eesti keeles).

Kogukonnapraktika:

1. Osalemine talgutel, koristusaktisioonil või kooli rohelises projektis.

Õppesisu

Teema	Sisu
Inimene ja keskkond	Eluring: sünd, elu ja surm. Tasakaal inimese ja looduse vahel: looduse hoidmine, loodushoiualased väärtused, aukartus looduse ees. Elulaad ehk olemise viis: loodussõbralik, inimsõbralik ja tervislik eluviis ning nende tähendus tänapäeva ühiskonnas.

Lõimingu võimalused

Bioloogia: inimese elutsükel ja tervislik eluviis, organismi kohanemine keskkonnaga.

Geograafia: keskkonnaprobleemid, elukeskkonna kujunemine ja mõju elustiilile, säästvad arengusuunad.

Kehaline kasvatus: liikumise ja tervise seos, aktiivse eluviisi tähtsus.

Kirjandus: teosed, kus käsitletakse elu väärtust, inimese ja looduse sidet, elu mõtestamist.

Kunst: keskkonnateemad visuaalkultuuris, looduse kujutamine kunsti kaudu.

Kursus 3

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;

2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
5. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
6. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
7. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
8. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
9. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
10. valdab grammatika tarindeid;
11. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
12. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
13. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Meediateksti analüüs (reklaam, uudis, intervjuu).
2. Rollimäng: töövestlus või vaidlus ühiskondlikul teemal.

Projektid:

1. Ettekanne: „Meedia mõju noortele“ + kaaslastele küsimustik.
2. Rühmatöö: „Üks päev meediavabalt“ + refleksioon.

Klassiväline tegevus:

1. Kohaliku meediakanali külastus või ajakirjaniku vestlustund.

Kogukonnapraktika:

1. Uudisartikli kirjutamine koolisündmuse kohta ja selle avaldamine kooli infokanalites.

Õppesisu

Teema	Sisu
Inimene ja ühiskond	Suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika). Meedia kui suhtluskanal ja -vahend, info levik ja mõju ühiskonnas. Majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskonna tunnused. Sotsiaalne sfäär ja elatustase, heategevus kui sotsiaalne nähtus. Ebatervislikud eluviisid ja nende tagajärjed. Kuritegevus ühiskonnas ja selle mõju indiviidile.

Lõimingu võimalused

Ühiskonnaõpetus: Majanduslik ja sotsiaalne struktuur ühiskonnas, elatustaseme erinevused, meedia mõju ühiskondlikele hoiakutele. Meediažanrid ja nende keeleline ülesehitus, propaganda ja info usaldusväärsus, kehakeel ja visuaalne keel reklaamis.

Bioloogia, kehaline kasvatus: Ebatervislike eluviiside mõju organismile, sõltuvused ja nende psühholoogilised aspektid.

Kirjandus: Tekstid, mis käsitlevad sotsiaalseid konflikte ja ühiskondlikku ebaõiglust, näiteks A. H. Tammsaare looming.

Ajalugu: Heaoluühiskonna kujunemine ja muutused sotsiaalpoliitikas 20. sajandil.

Kursus 4

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
5. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
6. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
7. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
8. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
9. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
10. valdab grammatika tarindeid;
11. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
12. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
13. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Argumenteeritud arutelu või väitlus ühiskondlikul teemal (nt „Kas sotsiaalmeedia on kasulik või kahjulik?“).
2. Tööleht sõnavara ja kehanduse teemadel (nt kuritegevus, eluviisid).

Projektid:

1. Väike uurimistöö või essee: „Heategevus minu kodukandis“ koos intervjuuga.
2. Infovoldiku loomine tervislikest eluviisidest.

Klassiväline tegevus:

1. Heategevuskampanias või sotsiaalses projektis osalemine.

Õppesisu

Teema	Sisu
Inimene ja ühiskond	Suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika). Meedia kui suhtuskanal ja -vahend. Majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus. Ebaterved eluviisid ja nende tagajärjed. Kuritegevus ja selle sotsiaalne mõju.

Lõimingu võimalused

Ühiskonnaõpetus: sotsiaalsed normid, elatustaseme ja heaolu mõõdikud, majanduse ja ühiskonna vastastikune mõju. Meediavormid ja nende mõju suhtlusele, sotsiaalmeedia kui suhtlusvahend, visuaalne ja verbaalne kommunikatsioon.

Bioloogia: tervis ja eluviisid, sõltuvuste mõju kehale, vaimne ja füüsiline heaolu.

Ajalugu: majandustõusude ja -languste mõju ühiskonnale eri ajastutel, sotsiaalpoliitilised muutused.

Kirjandus: tegelaste moraalsed valikud, ühiskondlike probleemide käsitlemine ilukirjanduses, meedia roll kirjanduses (nt Orwelli „1984“).

Kursus 5

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanritesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, ironiat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
5. väljendub selgelt ja täpselt, ladiusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
6. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
7. osaleb arutelus, väitleb, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
8. kirjutab argumenteeritud arvamustekste õppijale huvi pakkavas teemaringis, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
9. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;
10. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
11. valdab grammatika tarindeid;
12. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
13. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
14. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
15. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Kodaniku rollide ja õiguste kohta lühifilmide vaatamine ja arutelu.
2. CV ja motivatsioonikirja koostamine.

Projektid:

1. Projekt: „Minu kodanikualgatus“ – idee, plaan, esitlemine.
2. Mininäitus: „Eesti sümbolid ja nende tähendus“.

Klassiväline tegevus:

1. Osalemine või vaatlejana valimiste simulatsioonil või päris kogukonna arutelul.

Kogukonnapraktika:

1. Intervjuu kogukonna liikmega kodanikuks olemise teemal.

Õppesisu

Teema	Sisu
Eesti ja maailm	Omariiklus ja kodanikuks olemine, kodanikuõigused ja -kohustused. Riigikaitse ja selle roll ühiskonnas. Eesti geograafiline asend ja kliima ning nende mõju elukeskkonnale. Rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond ja uusimmigrandid. Mitmekultuuriline ühiskond.

Lõimingu võimalused

Ühiskonnaõpetus: kodanikuks olemine ja valimisõigus, demokraatia toimimine, Eesti riigikaitse ja avaliku elu toimemehhanismid.

Geograafia: Eesti loodus- ja inimgeograafia, kliima mõjud elukeskkonnale, rahvastiku jaotumine ja rände protsessid.

Ajalugu: Eesti iseseisvuse kujunemine ja taastamine, olulised riiklikud tähtpäevad ja ajaloolised protsessid.

Kirjandus: tekstid, mis käsitlevad rahvustunnet, kodanikuidentiteeti.

Muusika ja kunst: rahvuslik kultuur visuaalses ja helikunstis – plakatid, laulupidude traditsioon, marsi- ja koorimuusika, rahvuslik sümboolika.

Kursus 6

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, ironiat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
5. väljendub selgelt ja täpselt, lususalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
6. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;

7. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
8. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud pool- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
9. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilil;
10. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
11. valdab grammatika tarindeid;
12. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
13. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
14. ühendab laused selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
15. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Rahvapärimuse põhjal loovkirjutamine (muinasjutt, muistend, kõnekäändude kasutamine).
2. Vanasõnade tähenduste tõlgendamine rühmatöös.

Projektid:

1. Näitus või esitlus „Minu rahvakultuur“ (võib olla rühmatööna).
2. Digitaalse kultuurikaardi koostamine (nt eesti vs oma rahvuse kombed).

Klassiväline tegevus:

1. Rahvapärimisõhtu või külastus muuseumi (nt Eesti Rahva Muuseum).

Kogukonnapraktika:

1. Kohaliku rahvakultuuriürituse (nt laulu- või tantsupidu) kajastamine õpilase vaatenurgast.

Õppesisu

Teema	Sisu
Kultuur ja looming	Looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö. Rahva ajalooline kultuurimälu ja selle tähendus tänapäeval. Loova mõtte arendamine isikliku kogemuse kaudu. Rahvapärimus: muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse kandjad. Erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.

Lõimingu võimalused

Kirjandus: rahvapärismus eri ajastutel; eeposed, muistendid ja muinasjutud. Kirjanike roll kultuurimälu kandjatena.

Kunstiõpetus: Eesti kunstiajalugu ja kaasaegne loovkunst; tarbekunst, käsitöö ja arhitektuuri väljendusvahendid.

Muusikaõpetus: Eesti heliloojate looming, rahvamuusika ja heliloomingu kaudu kultuuritraditsioonide edasiandmine.

Ajalugu: rahvuslik liikumine ja kultuuri areng eri ajastutel; usundite ja rahvapärismuste mõju ühiskonnale.

Võõrkeeled: erinevate kultuuride tavad ja uskumused, mitmekultuursus ja kultuuridevaheline suhtlus.

Kursus 7

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekterida;
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;
5. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
6. väljendub selgelt ja täpselt, ladiusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
7. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
8. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
9. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladiusalt juhiseid;
10. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud pool- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
11. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;

12. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;
13. valdab grammatika tarindeid;
14. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
15. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
16. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
17. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. Tehnoloogia teemalise artikli kokkuvõte + mõjudiagramm.
2. Keeletehnoloogiliste tööriistade (nt Tilde tõlge, keelekorpused) praktiline kasutus.

Projektid:

1. Projekt: „Tehnoloogia minu keeleõppes“ – rakenduste analüüs.
2. Rühmatöö: „Kuidas vähendada digiprügi?“

Klassiväline tegevus:

1. Külustus tehnoloogiakeskusesse või karjääripäev IKT-ettevõttes.

Õppesisu

Teema	Sisu
Keskkond ja tehnoloogia	Teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus. Infootsing ja info vahetamine erinevates teabekeskondades. Keeletehnoloogilised rakendused igapäevases keeleõppes: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, tõlkeprogrammid, arvutipõhised töövahendid. Biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus.

Lõimingu võimalused

Bioloogia: biotehnoloogia rakendused igapäevaelus: toit, kosmeetika, keemia kodus ja looduses.

Füüsika: tehnika areng ja rakendused inimese elu parandamiseks, teaduse roll ühiskonnas.

Geograafia: teadussaavutuste ja tehnoloogia mõju keskkonnale; jätkusuutlik areng ja innovatsioon.

Keemia: kodukeemia koostis ja mõju, tarbekaupade koostisainete analüüs.

Kursus 8

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
4. saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;
5. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
6. väljendub selgelt ja täpselt, ladiusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
7. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
8. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
9. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladiusalt juhiseid;
10. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud pool- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
11. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;
12. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
13. valdab grammatika tarindeid;
14. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
15. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
16. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
17. järgib õigekirjareegleid.

Praktilised tööd:

1. CV ja tööintervjuu simulatsioon (paaristöö).
2. Kirjalik ülesanne: motivatsioonikiri või töölepingut analüüsiv harjutus.

Projektid:

1. Esitlus: „Minu tulevik – elukutse, milleks valmistun“.
2. Rühmatöö: „Unistuste kool“ – haridusmudeli kavandamine.

Klassiväline tegevus:

1. Külastus ametikooli või tööbörsi sündmusele.

Kogukonnapraktika:

1. Varjutuspäev ettevõttes või töövarjuks olemine ja selle kohta aruanne eesti keeles.

Õppesisu

Teema	Sisu
Haridus ja töö	Perekond ja peresuhted, vanemate ja laste vastastikune mõistmine, hoolivus ja toetus. Kasvatus ja väärtushinnangud, viisakusreeglid, käitumisnormid, salliv eluhoiak. Haridus: riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused, kohustuslik haridus, iseõppimine, koolikeskkond ja traditsioonid, noorteorganisatsioonid. Edasiõppimisvõimalused Eestis ja välismaal, elukestev õpe. Tööelu: eneseteostus, elukutsevalikud ja karjääri planeerimine, töötamine (CV, tööleping, intervjuu), sissetulekud ja väljaminekud, tööpuudus. Suhted töökohas, tööandja ja töötaja õigused, puuetega inimeste töövõimalused, motiveeritud töötaja roll.

Lõimingu võimalused

Karjääriõpetus: elukutsevalikud, tööeluks ettevalmistus, CV ja motivatsioonikirja koostamine, intervjuu läbimäng.

Perekonnaõpetus / inimeseõpetus: suhted peres ja töökeskkonnas, väärtuskasvatus, vastutus ja hoolivus.

Ühiskonnaõpetus: tööseadusandlus, tööandja ja töötaja õigused, sotsiaalsed tugisüsteemid, tööpuuduse mõjud.

Ettevõtlusõpetus: sissetulekud ja väljaminekud, eelarvestamine, palk, maksud, säästmine ja investeerimine.

Võõrkeeled: erinevad haridus- ja töökorralduse mudelid eri riikides, kultuurilised erinevused tööelus.

Kursus 9

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida
3. mõistab huumorit, irooniat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti
4. saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest
5. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti
6. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades
7. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte
8. kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia ning edastab ladusalt juhiseid
9. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel...
10. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis
11. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt...
12. valdab grammatika tarindeid
13. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult
14. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda
15. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks
16. järgib õigekirjareegleid

Praktilised tööd:

1. Artikli või video põhjal analüüs kliimamuutuste kohta.
2. Sõnavaralist tööd säästva arengu teemal.

Projektid:

1. Projekt: „Minu roheline nädal“ – tegevuste kajastamine ja esitlus.
2. Postri või digitaalse esitluse koostamine: „Säästev eluviis minu kodus“.
- 3.

Klassiväline tegevus:

1. Osalemine keskkonnakampanias või õppekäik jäätmejaama.

Kogukonnapraktika:

1. Tegevus kogukonna rohujuuretasandi projektis (nt linnaaiandus, jäätmekäitlus).

Õppesisu

Teema	Sisu
Keskkond ja tehnoloogia	Keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus, looduslik tasakaal ja puutumatu loodus. Tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad, saasteallikad. Loodusliku tasakaalu kadumisega seotud ohud keskkonnale ja inimestele. Kliima ja kliimamuutused. Keskkonna jätkusuutlik areng. Elutingimused erineva kliima ja rahvastusega piirkondades. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja kättesaadavus: arstiabi, pensionid, toetused, abirahad, soodustused puudega inimestele. Säästlik eluviis. Sotsiaalne miljöö: rahvuslik ja kultuuriline mitmekesisus, suhted lähinaabritega.

Lõimingu võimalused

Bioloogia: looduslik tasakaal, saaste mõju organismidele, keskkonnateadlikkus ja inimese tervis.

Geograafia: kliimavööndid ja elutingimused, loodusvarad, rahvastiku tihedus ja linnastumine.

Ühiskonnaõpetus: sotsiaalpoliitika, toetusmehhanismid, sotsiaalne õiglus ja heaoluühiskond.

Keemia: keskkonnasaaste ja selle keemilised allikad, jäätmekäitlus ja loodussõbralik tarbimine.

Võõrkeeled: rahvusvahelised kliimakokkulepped, kultuuridevaheline suhtlus keskkonnateemadel, säästva arengu sõnavara.

3. Vene keel

3.1. Õppeaine kirjeldus

Vene keele kui emakeele valdamine kõnes ja kirjas on isiksuse mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Vene keele õppimise kaudu kujundatakse õpilase identiteeti, samuti tema väärtushinnanguid ja -hoiakuid. Õpilane mõistab ja väärtustab kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, keele kaudu ka eesti ja vene kultuuri eripärasid ning kokkupuutepunkte.

Gümnaasiumiõpingute jooksul kujuneb oskus kasutada korrektset keelt oma eesmärkide saavutamiseks erinevates suhtlusolukordades, arvestades kujunenud suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Teoreetilised teadmised vene keelest ja keele praktiline valdamine aitavad saada tänapäeva ühiskonna tegusaks liikmeks.

Eri keele- ja teabeallikate kasutamisoskus võimaldab õpilasel toime tulla erinevates eluvaldkondades ja -situatsioonides. Töö tekstidega on aluseks oskusele neid mõista, analüüsida, kriitiliselt hinnata ning luua eri tüüpi ja liiki tekste.

Teoreetilised teadmised on keele praktilise valdamise aluspõhi, seepärast sisaldab gümnaasiumi ainekava kolme tüüpi õppematerjali: teadmised keelest ning praktiline keele- ja suhtlusoskus. Vene keele emakeelena kursustega püütakse anda õpilastele baasteadmistega võrdses mahus praktilisi oskusi. Gümnaasiumilõpetaja peab valdama tänapäeva keeleteadust, uut tehnoloogiat ja uusi tööviise. Praktilised kursused eeldavad õpitud teoreetiliste teadmiste rakendamist.

Kohustuslikud kursused gümnaasiumis:

1. Keel, ühiskond ja kultuur
2. Meedia ja mõjutamine
3. Tekst ja still
4. Suulise teksti vastuvõtt ja loomine
5. Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine
6. Praktiline vene keel

Kursuste sisu ülevaade:

Keel, ühiskond ja kultuur – keskendub keele rollile ühiskonnas, kultuurilistele seostele ja vene keele eripäradele teiste keeltega võrreldes.

Meedia ja mõjutamine – arendab meediapädevust, fakti ja arvamuse eristamise oskust ning analüüsioskust visuaalsete ja audiovisuaalsete tekstide kontekstis.

Tekst ja stiil – süvendab teadmisi teksti struktuurist, keele ja stiili eripäradest, sõnavara tähendusnüanssidest ning eri tekstiliikide loomisest ja analüüsist.

Suulise teksti vastuvõtt ja loomine – arendab suhtlemisoskust erinevates olukordades, tutvustab suulise kommunikatsiooni eripära ja kriitilist kuulamist.

Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine – keskendub eri tüüpi tekstide analüüsile, koostamisele ja argumenteerimisoskuse arendamisele.

Praktiline vene keel – tugevdab õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust, sealhulgas ortograafiat ja interpunktsiooni, ning arendab teksti loomise ja mõistmise oskust.

Kõik kursused on suunatud õpilaste praktilise keelekasutuse ja teoreetiliste teadmiste tasakaalustatud arendamisele, tagades vene keele kui emakeele valdamise kõrgel tasemel.

3.2. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused, hoiakud

Õpilane:

1. mõistab vene keele kui emakeele rolli individuaalse identiteedi kujundamisel, lähtudes funktsionaalsetest, eetilistest ja esteetilisest kaalutlustest;
2. väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normide järgi, kasutab keeleallikaid;
3. analüüsib ja hindab kriitiliselt erinevaid tekste ning tunneb tekstide mõjutusvahendeid, kasutab sihipäraselt ja eetiliselt teabeallikaid;
4. teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi, loob ning analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
5. mõistab keele tähendust ühiskonnas, tajub keele ajaloolist kujunemist, väärtustab keeleoskust;
6. arendab lugedes oma keeleoskust.

Keel, ühiskond ja kultuur

Õpitulemused

Õpilane:

1. väärtustab vene keelt, tunneb selle eripära, teab vene kirjakeele kujunemislugu;

2. analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses;
3. märkab ja analüüsib vene keele muutuste olemust ja arendamise peamisi suundi;
4. jälgib suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti;
5. teadvustab allkeelte ja keele varieerumise olemust;
6. kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskondi.

Praktilised tööd:

1. Slängi ja professionaalse keele võrdlus eri valdkondades (nt meedia vs teadus).
2. Keelekasutuse analüüs meediatekstides (dialoogide, artiklite stiil).

Projektid:

1. "Minu keeleteekond" visuaalne plakat/projekt (keeleidentiteet, keeled kodus, kogukonnas jne).
2. Rühmatöö: uurimus vene keele rollist Eestis (intervjuud, allikate analüüs).

Klassiväline tegevus:

1. Ekskursioon kirjakeele ajaloo teemal (nt muuseum või arhiiv).

Õppesisu:

Keel ja ühiskond	Keel ja isiksus: kuidas keel kujundab inimese identiteeti ja eneseväljendust. Emakeel ja rahvuslik identiteet. Riigikeel ja selle roll ühiskonnas. Võõrkeelte tähtsus ja mõju eri kultuuriruumides. Keele ja mõtlemise seos – kuidas keel mõjutab maailmataju ja suhtlemist. Keelekasutuse valdkonnad (ametlik ja mitteametlik suhtlus, teadus, kunst, meedia jne). Sotsiaalsete rühmade erikeeled (släng, professionaalkeel, murded). Keelekasutuse ealised ja soolised erinevused.
Suhtlus ja kommunikatsioon	Verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid. Suhtlusstiilid ja nende mõju inimestevahelistele suhetele.
Keele olemus ja funktsioonid	Keele funktsioonid: keel kui mõtlemise, suhtlemise ja kultuuri kandja. Keel kui märgisüsteem ja selle struktuur.
Maailma keeled ja nende klassifikatsioon	Keelkonnad ja keelerühmad. Rahvuskeeled ja nende areng. Elavad ja surnud keeled. Loomulikud ja tehiskeeled (nt esperanto, programmeerimiskeeled). Euroopa Liidu ja ÜRO töökeeled.

Keelte teke ja areng	Keelte teke ja kujunemine ajaloos. Kirja tekkimine ja areng. Tähestike kujunemine eri kultuurides. Slaavi kiri ja selle areng. Kirill ja Mefodi kui slaavi tähestiku loojad.
Keel ja kõne	Suuline ja kirjalik kõne ning nende eripärad. Keelekasutus eri tekstiliikides: sõnaraamatud, entsüklopeediad, meedia- ja tarbetekstid.
Keelte ja kultuuride vastastikused mõjud	Keelekontaktid ja keele areng mitmekultuurilises keskkonnas. Vene keel Eestis: ajalugu, eripärad ja tänapäevased muutused. Tänapäeva vene keele arengusuunad ja laensõnad.

Lõimingu võimalused

Bioloogia: Inimese aju ja keele omandamine: kuidas aju töötleb keelt ja kuidas mitmekeelsus mõjutab ajutegevust.

Mõtlemisprotsess ja keele mõju kognitiivsetele oskustele.

Sugudevahelised erinevused keelekasutuses ja suhtlemisviisides.

Kirjandus: George Bernard Shaw' „Pygmalion“ – kuidas keele ja kultuuri kaudu saab mõjutada inimese eneseteadvust ja ühiskondlikku staatust.

Ilukirjandus kui kultuurikandja – kuidas keel peegeldab rahvuslikku identiteeti ja ajastu väärtusi.

Keele ja võimu suhe – Orwelli „1984“ kui näide keele kasutamisest propaganda vahendina.

Võõrkeeled: Laensõnad ja kultuurikontaktid – miks keeltes tekivad laenatud sõnad ja kuidas need mõjutavad keele arengut.

Võõrkeelte ja emakeele seosed: inglise, saksa ja eesti keele erinevad arenguteed ja keelesugulus.

Mitmekeelsus ja identiteet – kuidas keeleoskus mõjutab enesemääratlust ja suhtlust eri kultuuriruumides.

Kunst ja ajalugu: Erinevate rahvaste kirjasüsteemide kujunemine ja nende seos kultuuriga.

Kaligraafia ja kirjatüübid – kuidas kirja välimus mõjutab tajumist ja suhtlust.

Keele ja visuaalkultuuri ühendus – propaganda ja poliitilised plakatid ajaloos.

Eesti keel teise keelena: Vene keele mõju eesti keelele ja vastupidi – laensõnad, hääldus ja grammatikaerinevused.

Keele roll kultuurilise identiteedi kujundamisel Eestis – eestikeelne haridus ja keelepoliitika.

Kodakondsus, integratsioon ja keeleõigus – kuidas keel mõjutab ühiskondlikku kaasatust.

Tekst ja stiil**Õpitulemused****Õpilane:**

1. analüüsib ja võrdleb erinevaid keelekasutuse valdkondi ning eesmäärke;
2. arvestab suhtlemisel partneriga, argumenteerib oma seisukohti, esitab näiteid;
3. väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärgi, järgib stiili- ja etiketinorme;
4. arvestab ja analüüsib tekstide stiiliomadusi, eristab stiililt erinevaid tekste nende keeletunnuste alusel;
5. tunneb tekstis ära keelelise mõjutamise viise ja vahendeid, hindab teabetekstidest leitud teavet kriitiliselt, kasutab seda sihipäraselt;
6. analüüsib teksti eesmärgi, sisu, kasutuskonteksti, ülesehitust, grammatikat, sõnavara ja stiili;
7. korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskondi, teeb teadlikke keelevelikuid;
8. loob alustekstide põhjal uusi tekste, refereerib ja tsiteerib ning kasutab viitamissüsteeme, väldib plagiaati;
9. rakendab omandatud sõnavara kõnes ja kirjalikus tekstiloomes.

Praktilised tööd:

1. Teksti stiilianalüüs: võrdle ametlikku, publitsistlikku ja ilukirjanduslikku teksti. Refereerimis- ja viitamisharjutused.

Projektid:

1. Rühmaprojekt: stiiljuhend koolile (nt "Kuidas kirjutada head e-kirja"). Lühiuurimus: "Kuidas muutub noorte keel sotsiaalmeedias?"

Klassiväline tegevus:

1. Loeng või töötuba ajakirjanikult või keeleteoimetajalt.

Õppesisu:

Stiil ja stilistika	Keele erinevad kasutusvaldkonnad: argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel. Stiilivärving ja -vead eri kasutusvaldkondades.
Teksti kommunikatiivne funktsioon	Suhtlussituatsioon ja keeleline mõjutamine. Suhtlemine internetis, keelevelikud veebisuhtluses. Individuaalne stiil ja funktsionaalstiilid.

Erinevad tekstiliigid ja nende erijooned	Tarbetekstid, publitsistikatekstid, teadustekstid, ilukirjandustekstid. Kõnekeel ja selle eripärad.
Tekstide analüüs ja loomine	Teksti eesmärk, sisu, kasutuskontekst, grammatika, sõnavara ja stiil. Teksti sidusus, leksikaalsed ja grammatilised sidususvahendid. Refereerimine, tsiteerimine ja viitamine. Oma tekstide koostamine ja redigeerimine.
Uurimistöo koostamise põhimõtted	Uurimismaterjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Viitamissüsteemid ja plagiaadi vältimine.
Visuaalsed ja mitteverbaalsed teabeedastusvahendid	Illustratsioonid, graafikud, skeemid, emotikonid.
Sõnavara arendamine ja loov keelekasutus	Keele kujundlikkus ja väljendusvõimalused.

Lõimingu võimalused

Eesti keel: Stiilianalüüs erinevatest eestikeelsetest tekstidest, nende keeleliste ja stilistiliste eripärade võrdlemine. Alustekstide refereerimine, tsiteerimine ja viitamine. Keelelist ja stilistilist analüüsitööd eestikeelsete allikatega.

Kirjandus: Autori individuaalse stiili uurimine. Teksti väljendusvahendite ja stiilinõuete seostamine kirjandusteostega. Kirjandustekstide analüüs ja nende tõlgendamine keeleliste ja stilistiliste tunnuste kaudu.

Loodusained (bioloogia, füüsika, keemia): Teadustekstide analüüs: teadusliku ja populaarteadusliku teksti keelelised ja stililised erijooned. Terminoloogia kasutus ja sõnavara analüüs loodusainete tekstides.

Matemaatika: Diagrammide ja graafikute käsitus tekstides. Nõuete põhjal matemaatiliste äratõestuste sõnaline kirjeldamine.

Sotsiaalne: Ajalooliste ja publitsistlike tekstide analüüs stiili ja keelekasutuse seisukohalt. Propagandatekstide võrdlus eri ajastutel ja nende mõju analüüs.

Pädevuste kujundamine:

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus mõista ja analüüsida oma seotust kultuuri ja keelega.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus analüüsida keelekasutuse mõju suhtluses ja avalikus ruumis.

Enesemääratluspädevus – suutlikkus märgata ja kujundada isiklikku keelekasutust ning stiili.

Õpipädevus – suutlikkus analüüsida ja luua tekste vastavalt nende otstarbele ja stiilireeglitele.

Suhtluspädevus – oskus selgelt ja loogiliselt väljendada oma seisukohti eri tekstiliikides.

Digipädevus – oskus kasutada digivahendeid teksti loomisel, toimetamisel ja kriitilisel hindamisel.

Meedia ja mõjutamine

Õpitulemused

Õpilane:

1. tunneb tänapäevast teabekeskonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi;
2. leiab meediatekstist argumendid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmärgid ning motiive;
3. eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist;
4. analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
5. tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre;
6. analüüsib vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni erinevusi ja osalejate taotlusi;
7. hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdi loome;
8. väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu kohta ning valib selleks sobivad keelevahendid;
9. analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist, sh sotsiaalmeedias, ja kohandab seda vastavalt olukorrale;
10. leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti, eristab privaatset ja avalikku informatsiooni.

Praktilised tööd:

Reklaami analüüs: keelelised ja visuaalsed võtted. Libauudiste võrdlus: faktide ja arvamuste eristamine.

Projektid:

Sotsiaalreklaami loomine valitud teemal (nt keskkond, sallivus, tervis). Digitaalne uudiskiri kooliülesetest sündmustest (vene keeles).

Klassiväline tegevus:

Külustus ajalehetoimetusse või raadiojaama.

Kogukonnapraktika:

Vabatahtlik kaastöö kooli meediaprojektides: video, blogi või taskuhäälring.

Õppesisu:

Kommunikatsioon ja infoühiskond	Kommunikatsiooni mõiste ja mudelid. Kommunikatsiooni toimumise tingimused ja tegurid. Infoühiskond ja selle iseloomulikud jooned.
Meedia ja eetika	Meediaeetika põhimõtted ja vastutus. Meedia kui diskursuse kujundaja – keele ja ühiskonna vastastikune mõju. Erinevate meediatekstide vastuvõtu eripärad ja tõlgendamine.
Meedia ja mõjutamine	Verbaalse teksti taju heli ja pildi kontekstis. Meediatekstide usaldusvärsus ja kriitiline analüüs. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine (sõnade ja kujundite mõju publikule).
Argumentatsioon ja manipulatsioon medias	Tunde- ja faktipõhised argumendid. Keeleline manipulatsioon ja propaganda võtted. Autoripositsioon medias – kuidas kujundatakse arvamust. Infoallikad ja nende usaldusvärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine: fakti ja arvamuse eristamine.
Reklaam ja meedia	Sotsiaalsete tunnuste ja müütide konstrueerimine meediatekstides. Reklaami liigid: kommerts-, poliit- ja sotsiaalreklaam. Reklaami sihtrühmad ja kanalid. Reklaam mainekujundusvahendina. Keele eripära reklaamis: tähelepanu äratamise võtted. Varjatud sõnumid reklaamis. Reklaam ja seadused – õiguslikud piirangud ja regulatsioonid.

Meediažanrid ja ajakirjandus	Olulisemad meediažanrid: uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus, arvustus. Kvaliteetajakirjandus vs meelelahutusajakirjandus – põhimõttelised erinevused. Lühiülevaade meedia ajaloost ja arengusuundadest.
Meediakanalid ja digiajastu	Raadio, televisioon, uudisteportaalid ja sotsiaalvõrgustikud. Uue meedia ajastu muutused ja meedia arengusuunad. Sotsiaalmeedia roll ja mõju ühiskonnas. Meediatekstide kriitiline ja teadlik lugemine digiajastul.

Lõimingu näited teema käsitlemise seostamiseks üldpädevuste, läbivate temade ja teiste õppeainetega

Eesti keel: Õpilased tutvuvad eestikeelsete meediaajaloo allikatega, tõlgivad need ning esitavad suulise ettekande leitud materjalide põhjal.

Sotsiaalsed: Meedia mõju ühiskonnale. Meedia kui neljas võim riigis. Stereotüübid ühiskonnas: kas meedia loob või lammutab neid? Diskussioonid ja debatid: "Meedia kui neljas võim", "Kas meedia loob või lammutab stereotüüpe?", "Väärtused ja propaganda meedias". Kriitilise mõtlemise arendamine: Faktide ja arvamuste eristamine ajakirjanduses. Meedia ja demokraatia: Meedia roll vaba sõna ja kodanikuühiskonna kujundamisel.

Üldpädevuste arendamine:

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust ühiskonnaga, erinevate kultuuridega ning nüüdiskultuuri sündmustega; hinnata ja järgida eetilisi norme meediakeskkonnas.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus kriitiliselt analüüsida meedia mõju demokraatiale ja kodanikuühiskonnale ning osaleda teadlikult avalikes aruteludes.

Õpipädevus – suutlikkus leida ja analüüsida mediainfot ning mõista selle usaldusväärsust ja allikakriitilisust.

Suhtluspädevus – oskus selgelt ja argumenteeritult väljendada oma seisukohti suuliselt ja kirjalikult, osaleda väitlustes ning analüüsida eri tüüpi tekste.

Digipädevus – oskus kasutada digitehnoloogiat info hankimiseks, kriitiliseks hindamiseks ja meediasisu loomiseks, teadlikkus privaatsuse ja andmekaitse põhimõtetest.

Suulise teksti vastuvõtt ja loomine

Õpitulemused

Õpilane

1. teadvustab vene keele rolli suhtlemisel erinevate partneritega;
2. koostab eri allikatest pärineva info põhjal suulise kokkuvõtte või teeb ettekande;
3. edastab oma tundeid, mõtteid ja hinnanguid nii isiklikus, avalikus kui ka ametlikus suhtluses;
4. kuulab avalikku esinemist, hindab seda kriitiliselt, esitab ettekandjale küsimusi;
5. loob suulisi tekste vastavalt suhtluseesmärgile ja -olukorrale;
6. argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti aruteludes;
7. võtab vastu ja loob ise eri stiilis suulisi tekste.

Praktilised tööd:

Suuline ettekande koostamine ja esitamine valitud teemal (nt "Minu tulevik"). Dialoogide harjutamine erinevates registrites.

Projektid:

Rühmaprojekt: avaliku esinemise kava loomine ja esitus kooli ees.

Klassiväline tegevus:

Arvamusfestivalil või koolisisestel debattidel osalemine.

Kogukonnapraktika:

Praktika: tutvustava kõne pidamine kogukonnas (nt raamatukogus, kultuurimajas).

Õppesisu:

Teema	Sisu
Suulise kõne üldjooned	Erinevus kirjalikust kõnest: struktuur, keelelised ja stilistilised eripärad. Suulise kõne omapära: spontaansus, situatiivsuse mõju, keeleline varieeruvus. Spontaanne ja semispontaanne kõne: omadused ja kasutusvaldkonnad. Suulise kõne situatsioonid ja tüübid: argikõne, ametlik kõne, teaduslik esinemine, avalik esinemine. Suulise kõne struktuur: sissejuhatus, põhiosa, lõpetus. Keelelised vahendid: fraasid, ühendverbid, intonatsioon, kordused, pausid.

Kõne põhiomadused	Sisukus, loogilisus, kohasus, täpsus, puhtus, õigsus, rikkus, ilmekus. Informatiivsus ja sõnakasutuse täpsus. Sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid ja nende roll suulises kõnes.
Suuline kõnekeel kirjakeele liigina	Dialog ja selle põhiomadused: spontaansus, eesmärgid (infovahetus, info saamine, palve, hoiatus jms). Repliikide pikkus, struktuuri vastavus eesmärkidele. Lühendatud laused, kõnekeele foneetika ja intonatsioon. Sünonüümide roll kõnekeeles (täendus, stilistika). Kõnekeele etikett: viisakusväljendid, registreid arvestav suhtlus.
Suuline ametlik kõne	Põhiomadused ja aktuaalsed tüübid. Dialog ja monoloog ametlikus kõnes. Intonatsiooni ja kehakeele roll. Ametlikus keeles kasutatavad normid ja konstruktsioonid (sh stambid ja sabloonid). Ametlik vestlus ja koosolekute pidamine.
Suuline teaduskõne	Erisused ja keelelised vahendid. Terminoloogia mõiste ja kasutamine. Informatiivne stiil ja selle eripärad. Loengu ülesehitus ja konspekterimine. Ettekande koostamine ja esitamine: teema valik, allikate kasutamine, ülesehitus. Kriitikakultuur ja ettekande hindamiskriteeriumid. Laensõnade roll teadustekstis ja kõnekultuuris.
Suuline avalik kõne	Avaliku kõne erisused ja peamised kõnežanrid. Diskussioon: eesmärgid, tüübid ja argumenteerimise tehnikad. Intervjuu: struktuur, küsimuste esitamine ja vastamise oskused. Kõnekultuur: parasiitväljendid, žargonismid ja nende vältimine. Oraatorikõne: selle liigid, eesmärgid ja sisu. Kommunikatsiooni ebaõnnestumised ja nende ennetamine.

Lõimingu võimalused

Eesti ja võõrkeelega: võrdlev analüüs eesti ja võõrkeelsete ametlike ja mitteametlike tekstide vahel. Dialogide ja suuliste esituste võrdlus eri kultuurides. Võõrkeelsete allikate refereerimine ja tõlkimine, kultuuriliste erinevuste märkamise ja analüüsimise oskus.

Kirjandus: kirjandustekstide tegelaste suhtlusstiili ja dialogide analüüs. Retoorika ja keelekasutuse uurimine kirjanduslike karakterite kõnes. Suulise ja kirjaliku keele erisuste käsitlemine kirjandusteoste näitel.

Loodusained (bioloogia, füüsika, keemia): teaduskommunikatsiooni analüüs: teadusartiklite, populaarteaduslike tekstide ja eksperimentide kirjelduse võrdlemine. Täppisteaduslike mõistete ja nende kasutuse uurimine argumenteeritud tekstides.

Matemaatika: statistiliste andmete esitamine ja tõlgendamine suulistes ja kirjalikes tekstides. Graafikute ja diagrammide kasutamine argumentatsiooni toetamiseks. Loogilise mõtlemise ja matemaatiliste selgituste keeleline väljendamine.

Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus): avaliku esinemise roll ajaloos ja ühiskonnas. Propaganda ja poliitilise retoorika analüüs erinevatel ajalooperioodidel. Kriitilise mõtlemise ja meediapädevuse arendamine infoallikate hindamisel.

Pädevuste kujundamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus analüüsida keelekasutuse ja suhtlemisstiilide kultuurilisi eripärasid.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus argumenteerida ja osaleda avalikes aruteludes ning kriitiliselt hinnata sotsiaalset suhtlust.

Enesemääratluspädevus – teadlikkus oma keelekasutusest, oskus arendada väljendusoskust ja kujundada oma suhtlemisstiili.

Õpipädevus – oskus mõista ja kasutada erinevaid suhtlusstrateegiaid õppeprotsessis ning tööelus.

Suhtluspädevus – oskus väljendada oma mõtteid arusaadavalt, veenvalt ja sihipäraselt erinevates suhtlussituatsioonides.

Digipädevus – oskus kasutada tehnoloogilisi vahendeid suulise ja kirjaliku suhtluse loomiseks, analüüsimiseks ja esitlemiseks.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet – Arutelu selle üle, kuidas keel ja suhtlemisstiil mõjutavad inimese identiteeti.

Väärtused ja kõlblus – Eetiline suhtlemine ja meediapädevus, sh manipuleerivate võtetega tegelemine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – Argumenteeritud arvamused ja debatid keskkonnateemadel.

Tehnoloogia ja innovatsioon – Digisuhtlus ja sotsiaalmeedia roll ühiskonnas.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine – Eneseesitlus ja avalik esinemine tööelus.

Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine

Õpitulemused

Õpilane:

1. loetleb kirjaliku keelekasutuse erijooni ning väljendab end kirjas korrektselt;
2. argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti kirjalikult;
3. hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte;
4. toimetab tagasiside põhjal enda koostatud kirjalikke tekste, annab tagasisidet teiste tekstidele;
5. iseloomustab erinevaid meedia- ja tarbetekste, kirjutab arvamuse ja arvustuse;
6. analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
7. omandab peamiste ametlike dokumentide kasutamise ja vormistamise nõuded;
8. valdab vene kirjakeelt, järgib õpitud keelereegleid, kasutab elektroonilisi keeleallikaid;
9. võtab vastu ja koostab ise eri liiki kirjalikke tekste.

Praktilised tööd:

Arvamuse või arvustuse kirjutamine meediatekstile. Ametliku kirja (nt avaldus, CV) koostamine.

Projektid:

Rühmaprojekt: kooli infolehe koostamine vene keeles. Individuaalne: portfoolio erinevatest tekstidest õppeaasta jooksul.

Klassiväline tegevus:

Töövarjupäev: ametliku suhtluse ja dokumentide täitmise jälgimine.

Õppesisu:

Teema	Sisu
Kirjalik keel	Iseloomustus ja erinevus suulisest kõnest.

Tekstitüübid	Jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst.
Tekstiliigid	Kirjand, essee, konspekt, referaat.
Arutlev kirjand	Ülesehitus, argumentide liigid. Essee kui vaba tekstitüüp.
Meediatekstitid	Publitsistika, uudis, intervjuu, reportaaž, kolumn, arvustus.
Reklaam	Eesmärgid ja liigid, verbaalne ja visuaalne mõjutamine.
Tarbetekstitid	Avaldus, juhend, volitus, tõend, CV.
Ametlik kiri	Ametlikud tekstid, elektrooniline kirjavahetus.
Internetitekstitid	Tekstide loomine internetis, suhtluse etikett.
Teksti analüüs	Eesmärgi ja vaatenurga mõistmine, väljendusvahendid ja mõjutamisvõtted.

Lõimingu võimalused

Eesti keel, võõrkeel: Tekstide struktuuri ja väljendusvahendite võrdlemine erinevates keeltes. Ametlike ja mitteametlike tekstide eripärade uurimine. Kultuuriliste erinevuste analüüs tekstilooime kontekstis.

Kirjandus: Kirjandustekstide stiililine ja keeleline analüüs. Autori individuaalse stiili uurimine. Kirjanduslike tekstide tõlgendamine erinevate väljendusvahendite kaudu.

Loodusained (bioloogia, füüsika, keemia): Teadus- ja populaarteaduslike tekstide keeleliste ja struktuuriliste eripärade võrdlemine. Terminoloogia kasutamine ja analüüs loodusainete tekstides.

Matemaatika: Andmete ja statistika esitamine tekstides. Graafikute ja diagrammide kirjeldamine ning nende roll argumenteerimisel. Loogiliste seoste väljendamine kirjalikes tekstides.

Sotsiaalsained (ajalugu, ühiskonnaõpetus): Ajalooliste ja poliitiliste tekstide keele ja stiili analüüs. Propagandatekstide võrdlus eri ajastutel ja nende mõju kriitiline hindamine.

Pädevuste kujundamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus mõista keele ja kultuuri seoseid.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus analüüsida keelekasutuse mõju suhtluses ja avalikus ruumis.

Enesemääratluspädevus – suutlikkus arendada oma isiklikku keelekasutust ja väljendusstiili.

Õpipädevus – oskus analüüsida ja luua erinevaid tekste vastavalt eesmärgile.

Suhtluspädevus – oskus selgelt ja loogiliselt väljendada oma mõtteid kirjalikult.

Digipädevus – oskus kasutada digivahendeid teksti loomisel ja analüüsimisel.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet – Keele ja kultuuri roll identiteedi kujunemisel.

Väärtused ja kõlblus – Eetiline suhtlemine ja autoriõiguste järgimine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – Argumenteeritud tekstid keskkonnateemadel.

Tehnoloogia ja innovatsioon – Internetitekstide analüüs ja digimeedia roll.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine – Ametlike dokumentide koostamise ja eneseesitluse oskused.

Praktiline vene keel

Õpitulemused

Õpilane:

1. väärtustab kirjaoskust kui kultuursuse ja haridustaseme näitajat;
2. parandab ja kinnistab oma õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust;
3. loob ja vormistab kirjalikke tekste vastavalt õigekirja- ja grammatikareeglitele;
4. kasutab tekstiloomes vajalikke (veebi)sõnastikke;
5. loeb erinevaid tekste, arendab oma kirjaoskust ja rikastab sõnavara.

Praktilised tööd:

Dikteerimine ja toimetusharjutused. Õigekirja testid ja keeleõppemängud (nt Kahoot!).

Projektid:

"Minu õigekirjatreening": individuaalne arengupäevik koos vigade analüüsi ja parandustega.

Õppesisu:

Teema	Sisu
Ortograafia	Vene ortograafia peamised printsiibid. Täishäälikute ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves, sufiksis ja sõnalõpus.
Õigekirja erijuhud	“ <i>б</i> ” ja “ <i>в</i> ” kasutamine vene sõnades ja laensõnades. “ <i>н</i> ” ja “ <i>nn</i> ” õigekiri eri sõnaliikides. “ <i>не</i> ” ja “ <i>ну</i> ” eristamine.
Määrsõnade õigekiri	Tuletatud määrsõnade ja arvsõnade õigekiri, suurtähtede kasutamise keerukamad juhud.
Interpunktsioon	Vene interpunktsiooni printsiibid. Lauselühendiga lihtlause. Rind-, põim- ja sidesõnata laused.
Kirjavahemärgid	Täpsustavad, selgitavad ja täiendavad lauseliikmed, ütte- ja hüüdsõnad, võrdlustrandid, teise isiku kõne.
Sõnavara arendamine	Harvem esinevad sõnad, sõnamoodustus. Sõnavara täiendamine ja kinnistamine.

Lõimingu võimalused

Eesti ja võõrkeel: Õigekirjareeglite ja grammatika võrdlemine eri keeltes. Laensõnade ja rahvusvaheliste terminite analüüs.

Kirjandus: Tekstide keelelise ja stilistilise analüüsi harjutamine. Õigekirjareeglite kasutamine ilukirjanduslikes ja publitsistlikes tekstides.

Loodusained (bioloogia, füüsika, keemia): Teaduskeele õigekirja ja terminoloogia kasutamine. Täppisteaduslike tekstide korrektne vormistamine.

Matemaatika: Arvsõnade õigekiri ja nende kasutamine tekstides. Andmete ja diagrammide selgitamine korrektse keelekasutusega.

Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonnaõpetus): Ajalooliste ja poliitiliste tekstide korrektne kirjalik vormistamine. Propagandatekstide keeleline analüüs.

Pädevuste kujundamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus kasutada korrektset ja kontekstitundlikku keelekasutust eri suhtlussituatsioonides.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus kirjutada selgeid ja arusaadavaid tekste avalikus ja ametlikus suhtluses.

Enesemääratluspädevus – oskus hinnata ja parandada oma õigekeelsusoskust ning arendada oma kirjutamisoskust.

Õpipädevus – oskus kasutada keeleõppevahendeid õigekirja ja kirjaliku väljenduse parandamiseks.

Suhtluspädevus – oskus koostada korrektseid ja sidusaid kirjalikke tekste erinevates žanrides.

Digipädevus – oskus kasutada veebipõhiseid õigekeelsusallikaid ja keelekontrolli tööriistu.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet – Keel kui kultuuri ja identiteedi osa, õigekirja roll rahvusliku eneseteadvuse kujundamisel.

Väärtused ja kõlblus – Keelekultuur ja eetika kirjalikus suhtluses.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – Selge ja korrektse keelekasutuse tähtsus keskkonnaalases kommunikatsioonis.

Tehnoloogia ja innovatsioon – Digitaalsete õigekeelsusvahendite kasutamine ja nende areng.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine – Õigekirjaoskuse tähtsus ametialases ja akadeemilises arengus.

4. Kirjandus

4.1 Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on Vivere Kooli gümnaasiumis üks keskseid kultuuri- ja kunstiaineid, milles õpilane kujundab oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab suhtluskultuuri ja väljendusoskust, teadvustab kultuuri eripära ja mitmekesisust ning mõtestab ühiskonna- ja kultuurinähtusi sügavamalt. Kirjandus kui õppeaine suunab õpilast mõistma ja väärtustama nii varasema kui ka praeguse aja kultuuri ning panustama ka ise kultuuri tarbimisse ja loomisse.

Gümnaasiumi kirjandusõpetuses toetub õpilane põhikooli kirjandustundides omandatule. Lugemis- ja tekstitoimingud on jätkuvalt kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Teoseid käsitledes keskendutakse lugeja kaasaloovale rollile, tõstetakse esile tema seisukohti ja hinnanguid, rõhutatakse tekstiga suhtlemise tunnetuslikku ja kogemuslikku külge. Lugeja vastuvõtuvõimet arendades, eri žanris tervikteoseid ja tekstikatkendeid analüüsides ning tõlgendades õpib õpilane tajuma elulisi olukordi ja taustu, lahkama aktuaalseid teemasid ja probleeme ning märkama vaatepunktide erinevust arvamuste ja hoiakute kujunemisel. Lugeja vaatepunkti rõhutavat teosekäsitlust täiendab kirjandusteadusliku sihiseadega tekstikeskne lähenemisviis, kus metakeele kaudu keskendutakse teose sisemiste seaduspärasuste avastamisele. Kuna sõnakunstiteos põhineb kujundikeelel, siis omandab õpilane lugedes oskuse hinnata ja mõista ilukirjanduse poeetikat selle mõttelis-tundelises ühtsuses ja mitmetähenduslikkuses.

Kirjandusõpetus lähtub kahest põhimõttest: diakroonilisest ja sünkroonilisest lähenemisest. Diakrooniline käsitlus vaatleb kirjandust ajaloolise arengu kontekstis, samas kui sünkrooniline lähenemine keskendub teatud vooludele, žanritele või teemadele sõltumata ajalooperioidist. Kirjanduse kaudu omandab õpilane olulisi teadmisi kultuuriloolistest seostest, süvendab arusaama ajaloost ning mõistab kirjanduse rolli ühiskondlike ja isikliku arengu protsesside kajastajana.

Kirjanduse õpetamisel kasutatakse võrdlevat lähenemist, kus eesti ja maailmakirjanduse teoseid käsitletakse paralleelselt, et tuua esile nende sarnasusi ja erinevusi.

Kohustuslikud kirjanduskursused nende soovituslikus järjekorras – „Pärimus ja kirjandus“, „Identiteet ja eesti kirjandus“, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ I, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ II, „Kirjandus ja ühiskond“ – võtavad arvesse õpilase abstraktse mõtlemise võimet, selle arengut ja lugemuse suurenemist. Kursused pakuvad ainesiseseid ja -väliseid lõiminguvõimalusi, nende järgnevus eeldab ja kasutab varem õpitut.

1. **„Pärimus ja kirjandus“** – keskendub folkloorile ja suulise pärandi mõjule kirjanduses.
2. **„Identiteet ja eesti kirjandus“** – käsitleb rahvusliku identiteedi kujunemist ja peegeldumist kirjanduses.
3. **„Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses I“** – antiigist romantismini.
4. **„Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses II“** – realismist postmodernismini.
5. **„Kirjandus ja ühiskond“** – kirjanduse roll ühiskonnas ja kultuuris.

Kursused pakuvad ainesiseseid ja -väliseid lõiminguvõimalusi, nende järgnevus eeldab ja kasutab varem õpitut. Kursuse sees võib õppesisu järjekorda vajaduse korral muuta, lõhkumata seejuures selle sisulist tervikut ja vertikaalset aineoloogikat.

Kursuste jooksul loetakse tervikteoseid ja tekstikatkendeid, mis esindavad eri ajastuid, kirjandusvoole ja žanre. Eesti kirjanduse käsitlemisel pööratakse erilist tähelepanu

rahvuskultuurilistele väärtustele ning nende rollile identiteedi kujunemisel. Lugemisvara valikul peetakse silmas nii klassikalist kui ka nüüdiskirjandust.

Selleks et hoida kultuuri järjepidevust ning kujundada põlvkondlikku ja rahvuslikku ühisteadvust, on gümnaasiumis oluline lugeda ja ühiselt käsitleda eesti kirjanduse klassikuid ja tüvitekste, teiste hulgas A. H. Tammsaare „Tõde ja õigust“ (I osa), A. Gailiti ja J. Krossi loomingut, katkendeid F. R. Kreutzwaldi „Kalevipojast“, samuti B. Alveri, P.-E. Rummo, J. Kaplinski, J. Viidingu ja D. Kareva luulet.

4.2 Gümnaasiumi lõpuks taotlevad teadmised, oskused, hoiakud

Õpilane:

1. mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist, rahvus- ja maailmakultuurilist tähtsust ning selle rolli individuaalse ja kollektiivse identiteedi kujundamisel;
2. arendab ja rakendab oma loovvõimeid, koostab eri laadis ja žanris tekste, väljendab ennast nii suuliselt kui ka kirjalikult, lähtudes eesmärgist, situatsioonist ja kontekstist;
3. tunneb mitmekülgselt ja sügavamalt kirjandusteose poetikat, tekstianalüüsi ja -tõlgenduse eri võimalusi, avab kirjanduse põhiliikide suhteid ja vorme;
4. mõistab kirjanduskeele kujundlikkust selle mitmetähenduslikkuses, kujundab kirjanduse kaudu oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, seostab kirjandust teiste kunsti liikide ja eluvaldkondadega;
5. loeb eri laadis ja žanris eesti ja maailmakirjanduse teoseid, analüüsib ja tõlgendab neid eri vaatenurkadest, näeb kirjandustekstide kaudu maailma ja iseenda mõistmise võimalusi.

Pärimus ja kirjandus

Õpitulemused

Õpilane:

1. loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, ilukirjandusteoste katkendeid ja kursuse sisuga seotud teabetekste.
2. analüüsib ja tõlgendab loetud tekste nii suuliselt kui ka kirjalikult, jagab oma lugemiskogemusi.
3. mõtestab pärandkultuuri olemust, funktsioone ja tähendust tänapäeva kultuuris ning ühiskonnas.
4. nimetab müttide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ning arhetüüpseid mütimotiive ja leiab neid ilukirjandusteostest.
5. analüüsib kirjandusteose teemat, süžeed, tegelasi ja ideestikku nii mütimotiividest kui ka eetilistest ning esteetilisest väärtustest lähtuvalt.
6. kirjeldab eesti rahvuseepose sünnilugu ja sisu, kultuuri- ja rahvusloolist tähtsust ning analüüsib selle kasutamist teiste autorite loomingus.
7. analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust.
8. kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab oma sõnavara.

Praktilised tööd:

Analüüsiharjutused arhetüüpsete motiivide leidmiseks tekstides. Kirjandusteose ja selle müdimotiivi võrdlev kirjeldus.

Projektid:

Rühmatöö: tänapäeva meedias ja popkultuuris leiduvate müütide ja argimütoloogia kogumine ja esitlus. Loovprojekt: pärimusteemalise loo loomine (nt muinasjutu uusversioon).

Klassiväline tegevus:

Külastus muuseumi või arhiivi, kus käsitletakse Eesti rahvaluulet ja pärandit.

Kogukonnapraktika:

Intervjuud vanavanemate või kogukonnaliikmetega pärimusteemadel ja esitlus klassis.

Õppesisu:

Teema	Sisu
Pärimus ja folkloor.	Pärandi funktsioonid ühiskonnas. Pärimuse kogumine ja säilitamine. Rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid. Folkloor internetis ja avalikus ruumis. Müüdid tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas. Arhitekt ja intertekstuaalsus. Arhetüüpsed müüdimotiivid. Eri rahvaste loomis- ja hävingu müüte. Müüdid tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas. Argimütoloogia. Muinasjutt kirjanduses. Looming kui identiteedi looja. (Paul Eerik Rummo «Kolm tüdrukut», «Kolm hundipoega», Paulo Coelho «Alkeemik», Maurice Maeterlinck „Sinilind”).
Müüdi olemus ja liigid.	Müütiline aeg ja ruum. Eri rahvaste loomis- ja hävingu müüte. Kreeka ja Rooma müüdid (valikuliselt), Homeros „Ilias“ või „Odüsseia“ (fragmendid, filme). Antiikmütide tõlgendused: Bernard Shaw „Pygmalion”. Antiikmütide tõlgendamine kunstis. Arhetüüp kirjanduses. Arhetüüpsed teemad, süžeed ja rändmotiivid. Müütide arhetüüpsed tegelasi: Odysseus, Achilleus, Pygmalion (Jaan Kaplinski „Achilles”).
Piibel kui Euroopa kultuuri tüvitekst.	Piibilood ja nende tõlgendused (Dante Alighieri „Jumalik komöödia“, Friedebert Tuglas „Poeet ja idioot“, Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita”). Piiblitugude kujutamine kunstis. Arhetüüpsed tegelasi: Juudas, Saatan jt.
Kirjandusteoste arhetüüpsed tegelasi:	William Shakespeare „Hamlet”, Johann Wolfgang Goethe „Faust“, Bram Stoker „Dracula”, August Gailit „Toomas Nipernaadi“ Arhetüüpsed lood teatrilaval ja kinolinal.

Eepos.	Keskaegsed kangelaseeposed. Kangelase arhetüüp. Islandi eepika. Iiri saagad. Põhjamaade müüte. Villy Sørensen „Ragnarok. Jumalate lugu”. Rahvuseeposed. „Kalevipoeg” kui tüvitekst. Rahvuseepose sünnilugu, tegelased ja motiivistik. „Kalevipoja“ tegelaskujud ja motiivid kirjanduses (nt Kalju Lepik, Kalev Kesküla, Olavi Ruitlane, Contra, Kivisildnik, Friedebert Tuglas, Enn Vetemaa, Kerttu Rakke, Kristian Kirsfeldt), teistes kultuurivaldkondades (nt koomiks, kujutav kunst, muusika, teater) ja avalikus ruumis (nt reklaam, meemid, poliitika, tänavakunst).
Eestlaste mütoloogiline maailmapilt	Mütoloogilised narratiivid ja tegelased eesti folklooris ja kirjanduses: August Kitzberg „Libahunt“, Enn Vetemaa “Kalevipoja mälestused”, Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu”.
Mütoloogiline mõõde eri žanrites.	Maagiline realism. Patrick Süskind “Parfüüm”. Moondumismüüdid. Franz Kafka “Metamorfoos” (fragmendid, film).

Lõimingu võimalused

Ajalugu: Kreeka ja Rooma antiikmütoloogia, Eesti rahvuseepose "Kalevipoeg" käsitus ning piiblitlugude mõju Euroopa kultuurile toetavad ajalooõpet.

Kunstiained: Mütoloogiliste ja folklooriaineliste kunstiteoste, muusika ning filmi analüüs aitab mõista kirjanduse ja teiste kunstivormide vahelisi seoseid.

Kehaline kasvatus: Arutletakse võitluskunstide ja kangelaslugude seoste üle (nt "Kalevipoeg" spordiajaloolisest vaatenurgast).

Loodusained: Pärimuses ja rahvajuttudes sisalduvate loodusteaduslike motiivide analüüs (nt veeuputuse müti võrdlemine kliimamuutustega).

Matemaatika: Rütmilise luule ja regivärsivormide matemaatiline struktuur (nt "Kalevipoja" regilaulud).

Võõrkeeled: Rahvusvaheliste mütoloogiate ja folkloori tõlkimise eripärade analüüs ning intertekstuaalsuse mõju kirjanduses.

Pädevuste kujundamine

Väärtuspädevus: Pärimuskursusel uuritakse erinevate ajastute ja kultuuride väärtusi ning nende püsivust tänapäeva kultuuris. Arutletakse eetiliste ja esteetiliste põhimõtete üle kirjanduses ja rahvapärilikes lugudes.

Kultuuripädevus: Mõtestatakse kultuuripärandi olulisust ning selle jätkusuutlikkust. Kursuse kaudu teadvustatakse oma kultuurilisi juuri ja maailma kultuuridevahelisi seoseid.

Enesemääratluspädevus: Eepiliste ja mütoloogiliste kangelaiste iseloomu ning motiivide analüüs aitab õpilastel paremini mõista oma identiteeti ja rolli kultuuris.

Suhtluspädevus: Kursus toetab kriitilise lugemise, tekstide analüüsi oskuse ja argumenteeritud arutlemise oskuste arengut.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet: Eesti ja maailma kirjanduse pärimuspõhine lähendamine aitab mõista rahvusliku ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: Rahvapärasmuutuste lugude loodusega seotud aspektide käsitlemine seob kursuse keskkonnaõpetusega.

Tehnoloogia ja innovatsioon: Uuritakse, kuidas pärimus levib ja muutub digitaalkeskkonnas, analüüsides folkloori internetis ja sotsiaalmeedias.

Tervis ja ohutus: Kursusel käsitletakse mütoloogilisi ja rahvapärasmuutuste hoiatuslugusid ning nende rolli ajaloolise riskijuhtimise ja elukorralduse kujundamisel.

Identiteet ja eesti kirjandus

Õpitulemused

Õpilane:

1. loeb läbi vähemalt kolm proosa- või draamateost ja ühe luulekogu, vahendab oma lugemis- ja kultuurikogemust;
2. analüüsib ja tõlgendab erinevate identiteedivormide kujutamist eri ajajärgude kirjandusteostes;
3. kirjeldab ja võrdleb kirjandusteoste tüüpides eestlase kultuurimälu ja väärtusmaailma muutumist eri ajajärgudel;
4. arutleb loetud teoste põhjal ühiskondlike ja kultuuriliste teemade ning probleemide üle;
5. analüüsib ja tõlgendab loetud teoste sisu ja vormivõtteid;
6. analüüsib ja mõtestab luuletuste sisu ja vormivõtete ühtsust;
7. kasutab tekstianalüüsi kirjanduse põhimõisteid ja laiendab oma sõnavara.

Praktilised tööd:

Kirjandusteose tegelaste identiteedianalüüs eri ajastutel. Võrdlev analüüs: kuidas muutub „eestlase kuvand” kirjanduses.

Projektid:

Kogemuslugu: "Minu identiteet läbi kirjanduse" – isiklik essee seotuna loetud teostega. Rühmatöö: luulekogu koostamine teemal „Eestlus luules”.

Klassiväline tegevus:

Külustus kirjandusmuuseumi või kohtumine Eesti kirjanikuga.

Kogukonnapraktika:

Vestlusring kohaliku kirjanikuga identiteediteemadel või kogukonna lugude kogumine.

Õppesisu

Teema	Sisu
Kirjandus eestlaste rahvusliku identiteedi kujundaja ja peegeldajana	Rahvuslikud narratiivid, sümbol- ja väärtussüsteemid. Tekstid: "Kalevipoeg" (F. R. Kreutzwald), "Tasuja" (E. Bornhöhe), "Nimed marmortahvil" (A. Kivikas).
Eestlase ja eestluse kujutamine kirjanduses	Põlvkondlikud püüdlused ja ideaalid, väärtused ja traditsioonid. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: "Tõde ja õigus" I (A. H. Tammsaare), "Toomas Nipernaadi" (A. Gailit), "Piiririik" (E. Tode).
Mälu- ja traumakirjandus	Teine maailmasõda, nõukogude okupatsioon, pagulus. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: "Seltsimees laps" (L. Tungal), "Katkuhaud" (E. Mihkelson), "Hingede öö" (K. Ristikivi).
Kollektiivsete identiteetide kajastusi kirjanduses	Kirjaniku identiteet ja positsioon, subkultuurilised ja soolised identiteetid. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: "Wikmani poisid" (J. Kross), "Neverland" (U. Vadi), "Eesti gootika" (E. Öunapuu).

Lõimingunäited teema käsitlemise seostamiseks üldpädevuste, läbivate teemade ja teiste õppeainetega

Ajalugu: Rahvusliku ärkamise ja Vabadussõja käsitus kirjanduses.

Kunstiained: Rahvuslikud sümbolid ja esteetika kujutavas kunstis.

Ühiskonnaõpetus: Identiteediküsimused globaliseerivas maailmas.

Eesti keel: Kirjanduslike tekstide poeetika ja keel.

Pädevuste kujundamine

Väärtuspädevus: Identiteedi ja kultuurimälu mõtestamine.

Kultuuripädevus: Eesti kirjanduse ja kultuuri tundmine.

Suhtluspädevus: Argumenteeritud arvamus ja analüüsi oskus.

Enesemääratluspädevus: Oma identiteedi seostamine rahvusliku ja kultuurilise taustaga.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet: Eestluse ja rahvusliku identiteedi kujunemine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: Eesti looduse ja elukeskkonna muutumine kirjanduses.

Tehnoloogia ja innovatsioon: Identiteedi kujutamine digitaalajastul.

Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses i-ii

Õpitulemused

Õpilane:

1. loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi;
2. (I) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust antiikkirjandusest romantismini ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;
3. (II) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust realismist kuni 21. sajandi kirjanduseni ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;
4. leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi;
5. eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi viise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;

6. kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle;
7. analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
8. kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Praktilised tööd:

Kirjandusteose tegelaste identiteedianalüüs eri ajastutel. Võrdlev analüüs: kuidas muutub „eestlase kuvand” kirjanduses.

Projektid:

Kogemuslugu: "Minu identiteet läbi kirjanduse" – isiklik essee seotuna loetud teostega. Rühmatöö: luulekogu koostamine teemal „Eestlus luules”.

Klassiväline tegevus:

Külastus kirjandusmuuseumi või kohtumine Eesti kirjanikuga.

Kogukonnapraktika:

Vestlusring kohaliku kirjanikuga identiteediteemadel või kogukonna lugude kogumine.

Õppesisu

Teema	Sisu
I kursus: Kirjandus antiigist romantismini	
Kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine	Ajastu kirjanduse seosed ajaloolise ja kultuurilise kontekstiga. Kirjandusžanrite areng.
Dramaatika	Tragöödia ja komöödia teke ja areng. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Sophokles, Shakespeare, Molière, Goethe, Schiller, Gogol, Koidula.
Lüürika ja lüroepika	Luulevormide ja -žanrite teke ja areng. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Sappho, Dante, Petrarca, Shakespeare, Goethe, Blake, Puškin, Byron, Heine, Peterson, Koidula.

Eepika	Eeposed ja narratiivsed proosavormid eri ajastutel. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Rabelais, Cervantes, Defoe, Voltaire, Goethe, Scott, Dumas, Brontë, Hugo, Puškin.
II kursus: Realismist postmodernismini	
Realismi ja naturalismi kujunemine	Realismi eri vormid ja arengud kirjanduses. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Dickens, Balzac, Flaubert, Turgenev, Tolstoi, Dostojevski, Zola, Tammsaare, Vilde.
Modernism ja avangardism	Sümbolism, ekspressionism, dadaism, sürrealism jm. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Baudelaire, Rimbaud, Whitman, Eliot, Lorca, Neruda, Viiding, Kaplinski, Runnel.
Eesti luule ja kirjandusrühmitused	Noor-Eesti, Siuru, Arbujad, pagulasluule, kaasaegne luule. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Under, Visnapuu, Alver, Talvik, Kangro, Lepik, Ehin, Rooste.
Modernistlik ja postmodernistlik proosa	Süvapsühholoogiline romaan, eksistentsialism, postmodernism. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Joyce, Faulkner, Kafka, Sartre, Camus, Kundera, Nabokov, Kross, Mihkelson.
Draama ja teater	Modernistlik ja absurddraama, eepiline teater. Tekstid ja katkendid, õpetaja valikul: Ibsen, Tšehhov, Brecht, Beckett, Unt, Kivirähk, Vadi.

Lõimingu võimalused

Ajalugu: Kirjanduslike voolude ja ajastute seos ajalooliste sündmustega. Näiteks võib võrrelda valgustusajastu ja romantismi mõjude avaldumist kirjanduses ning analüüsida, kuidas erinevad ajaloosündmused (nt Prantsuse revolutsioon, maailmasõjad) mõjutasid kirjandust.

Kunstiained: Erinevate kirjandusvoolude ja kunstisuundade paralleelid. Näiteks võib käsitleda barokkstiili nii kirjanduses kui ka arhitektuuris ja muusikas või analüüsida, kuidas sümbolism avaldub nii luules kui ka kujutavas kunstis.

Ühiskonnaõpetus: Kirjanduses kujutatud sotsiaalsete ja kultuuriliste muutuste analüüs. Võimalik on uurida, kuidas realism kajastab töelisklassi tõusu või kuidas eksistentsialistlik kirjandus peegeldab 20. sajandi ühiskondlikke kriise.

Eesti keel: Poetika, stiili ja kirjandusmõistete rakendamine analüüsis. Õpilased saavad praktiseerida poetika mõistete kasutamist kirjandustekstide analüüsimisel ning võrrelda eri ajastute keelekasutust ja stiili.

Pädevuste kujundamine

Kultuuripädevus: Euroopa ja Eesti kirjanduse konteksti tundmine. Kirjanduslike voolude ja nende tähtsuse mõistmine aitab paremini suhestuda rahvusliku ja maailmakultuuriga.

Suhtluspädevus: Argumenteeritud arutluste ja analüüsivõime arendamine. Õpilased arutlevad loetud teoste üle, esitavad ja kaitsevad oma seisukohti ning õpivad kirjandusliku teksti tõlgendamist.

Enesemääratluspädevus: Isikliku seose loomine kirjanduslike väärtuste ja teemadega. Kirjandus aitab õpilastel mõista oma maailmavaatelisi ja eetilisi hoiakuid.

Õpipädevus: Kriitilise lugemise ja analüüsimise oskuste tugevdamine. Õpilased õpivad eristama kirjanduslike tekstide erinevaid kihistusi ja tõlgendusvõimalusi.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet: Kirjanduse roll rahvusliku ja Euroopa kultuuri kujunemises. Võimalik on uurida, kuidas eri ajastute kirjandus peegeldab rahvuslikku identiteeti ja selle muutumist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: Kirjanduses kujutatud ühiskondlikud ja keskkonnamuutused. Võimalik on analüüsida, kuidas kirjandus on kujutanud looduse ja inimese suhet ning keskkonna teemasid eri ajastutel.

Tehnoloogia ja innovatsioon: Digiajastu ja meedia mõju kirjandusele ja selle levikule. Kaasaegsete tekstide kaudu saab analüüsida, kuidas tehnoloogia mõjutab lugemist, tekstiloome protsesse ja kirjanduse vahendamist.

Kirjandus ja ühiskond

Õpitulemused

Õpilane:

1. loeb läbi vähemalt kolm tervikteost ja ühe eesti autori luulekogu, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes;
2. arutleb kirjanduse ja ühiskonna omavaheliste suhete üle, nimetab kirjandusteose loomet ja vastuvõttu mõjutavaid tegureid ning toob nende kohta näiteid;
3. iseloomustab põhjalikumalt vähemalt kahe autori loomingut, määrab nende teoste koha ajastus, voolus või rahvuskirjanduses;
4. toob loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes näiteid ajastu ja inimese kujutamisest, arutleb teoses käsitletud ühiskondlike probleemide ja väärtuste üle;
5. analüüsib kirjandusteost mõne 20. või 21. sajandi mõtte- või kirjandusvoolu kontekstis, leiab tekstist iseloomulikke tunnuseid ja näiteid;
6. eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamiskiise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;
7. kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Praktilised tööd:

Tekstide analüüs poliitilise ja ühiskondliku mõju vaatenurgast. Autori ja ühiskonna suhete kaardistamine loetud tekstide põhjal.

Projektid:

Väitlus või debatt: "Kas kirjandus muudab ühiskonda või peegeldab seda?" Teemapäev: tsensuuri ja vaba sõna lugu kirjanduses.

Klassiväline tegevus:

Kirjandusfestivali või avaliku arutelu külastus.

Kogukonnapraktika:

Intervjuu kohaliku kultuuritegelasega kirjanduse ja ühiskonna seoste teemal.

Õppesisu

Teema	Sisu
Kirjanduse positsioon ja funktsioon ühiskonnas	Kirjandusväljaanded, kirjandusteadus ja -kriitika, kirjaniku staatus ajas. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Maarja Kangro „Minu auhinnad“, kirjandusfestivalid, kirjandusajakirjad.
Kirjandus mõttevoolude mõjuväljas	Psühhoanalüüs ja kirjandus, eksistentsialism, feminism, postkolonialism. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Joyce, Kafka, Woolf, Camus, Sartre, Lessing, Kibuvits.
Poliitilise tegelikkuse mõju kirjandusele	Tsensuur, dissidentlus, keelatud raamatud. Pagulaskirjandus ja nõukogude kirjandus. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Solženitsõn, Ahmatova, Masing, Alver, Mihkelson.
Kirjandus ühiskondlike protsesside peegeldajana	Satiirilise ja allegoorilise kirjandus, poliitilised muutused kirjanduses. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Bulgakov, Orwell, Kundera, Pelevin, Valton, Kross.
Kirjandus võrgustunud ja üleilmastunud kultuuris	Postmodernism, digitaalne kirjandus, ühismeedia mõju. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Unt, Kiwa, Krull, Ishiguro.
Kirjandus ja tulevikuühiskonnad	Utopia ja düstopia, teadusulme, postapokalüptilised narratiivid. Katkendid ja tekstid õpetaja valikul: Huxley, Atwood, Bradbury, Lem, Ristikivi.

Lõimingu võimalused

Ajalugu: Kirjanduse ja ajalooliste sündmuste seosed (nt tsensuur, ideoloogiad, poliitiline mõju kirjandusele).

Kunstiained: Kirjanduse ja visuaalkunsti paralleelid eri ajastutel.

Ühiskonnaõpetus: Kirjandusteoste kaudu ühiskondlike ja poliitiliste protsesside analüüs.

Eesti keel: Poetika, stiili ja kirjandusmõistete rakendamine analüüsis.

Pädevuste kujundamine

Kultuuripädevus: Euroopa ja Eesti kirjanduse konteksti tundmine.

Suhtluspädevus: Argumenteeritud arutluste ja analüüsivõime arendamine.

Enesemääratluspädevus: Isikliku seose loomine kirjanduslike väärtuste ja teemadega.

Õpipädevus: Kriitilise lugemise ja analüüsimise oskuste tugevdamine.

Läbivad teemad

Kultuuriline identiteet: Kirjanduse roll rahvusliku ja Euroopa kultuuri kujunemises.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: Kirjanduses kujutatud ühiskondlikud ja keskkonnamuutused.

Tehnoloogia ja innovatsioon: Digiajastu ja meedia mõju kirjandusele ja selle levikule.

5. Valdonna “Keel ja kirjandus” valikkursused

Valikkursus „Kõne ja väitlus“

Valikkursuse kirjeldus

Suulise tekstiloo valikkursus keskendub suulise eneseväljenduse, eesmärgistatud kuulamise, argumenteeritud esinemise ning konstruktiivse tagasiside andmise ja vastuvõtmise arendamisele. Õpilased harjutavad erinevates suhtlusolukordades esinemist, arendavad kriitilise mõtlemise oskusi ja enesekindlust avalikus kõnes ning väitluses.

Valikkursusega taotletakse, et õpilane:

1. väljendab ennast suulises keelekasutuses selgelt ja sobivalt;
2. argumenteerib veenvalt ning oskab kaitsta oma seisukohti;
3. rakendab kriitilist ja analüütilist mõtlemist suulistes suhtlusolukordades.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, kõneliike ning avalikule esinemisele esitatavaid nõudeid;
2. argumenteerib veenvalt ja oskab oma seisukohti kaitsta;
3. moodustab ja esitab teemakohaseid küsimusi;
4. koostab ja esitab erinevaid kõnetüüpe (olmekõne, akadeemiline kõne, kohtukõne);
5. teeb ettekandeid, kasutades sobivaid näitvahendeid;
6. jälgib diskussioone tolerantselt ja kriitiliselt ning annab sisukat tagasisidet.

Õppesisu

Teema	Sisu
Kõne kui suhtlusolukord	Kommunikatsioonimudel, verbaalne ja mitteverbaalne suhtlus, suhtlustökked, kehakeel, esinemisstiil ja -kultuur. Parakeel ja esinemishirm.
Kõne veenvus ja argumenteerimine	Kõne veenvuse tegurid, emotsionaalsus ja loogika. Argumentatsiooni ülesehitus, väite esitamine, põhjendamine, tõestusmaterjal ja toposed.
Kõne koostamine ja ülesehitus	Kõne eesmärgid, ülesehitus (sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte). Kõne osad ja nende funktsioonid. Suulise esinemise planeerimine ja harjutamine.
Kõne esitamise vormid	Suuline monoloog ja dialoog: ettekanded, sõnavõttud, koosolekud, läbirääkimised, väitlus, repliik. Näitlikustamine ja tehniliste abivahendite kasutamine.
Kuulamine ja reageerimine	Kuulajate tüübid, kuulamistakistused, eesmärgistatud kuulamine. Küsimuste esitamine ja repliigiga reageerimine.
Väitlemine	Väitluse olemus ja vormid. Jaatav ja eitav kaasus. Kaasuse ülesehitus: teema, tuumsõnad, definitsioon, kriteerium, argumentatsioon. Ümberlükkamine, taastugevdamine, risküsitlus.
Kohtunikutöö ja tagasiside	Väitluse hindamine. Kohtunikutöö põhialused. Tagasiside andmise viisid: konstruktiivne kriitika, enesehindamine, kaaslaste hindamine.

Valikkursus „Praktiline eesti keele grammatika I“

Valikkursuse kirjeldus

Kursus arendab õpilase praktilist keelekasutust, keskendudes eesti keele grammatika põhielementide mõistmisele ja kasutamisele isiklikus, avalikus ning akadeemilises kontekstis. Kursusega taotletakse, et õpilane:

1. oskab keelt tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
2. on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama eesti keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;
3. analüüsib oma teadmisi, oskusi, tugevusi ja arenduskohti;
4. täiendab oma praktilise eesti keele grammatika oskusi, eriti käändsõnade, muutumatute sõnade ja lauseehituse vallas.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab keerukate tekstide ja arutelude põhisisu;
2. suhtleb ladusalt ja loomulikult eesti keelt emakeelena kõnelejaga;
3. loob sidusa ja loogilise teksti erinevatel teemadel;
4. kasutab teabeallikaid (sõnaraamatud, internet) info otsimiseks;
5. esineb avalikult eesti keeles;
6. parandab õige kirja- ja kirjakeeleoskust;
7. tunneb ja kasutab käändsõnade liike, käänete funktsioone ning sõnavormide variatiivsust;
8. moodustab ja kasutab arvsõnade, asesõnade ning muutumatute sõnade õigeid vorme;
9. tunneb lauseehituse põhireegleid ning oskab luua sidusat teksti;
10. kasutab keelelisi vahendeid sihipäraselt, arvestades suhtlusolukorda ja -partnerit;

Õppesisu

Teema	Sisu
Käändsõnad	Nimisõnad, omadussõnad, arvsõnad ja asesõnad. Käänete moodustamine ja funktsioonid. Tüvede variatiivsus (sh astmevaheldus), ühildumine, hulgafrasid, pärisnimede ja võõrsõnade käänamine.
Arvsõnad ja asesõnad	Liht- ja liitarvsõnade käänamine, rooma numbrid. Isikulised, enesekohased, vastastikused ja umbmäärased asesõnad. Asesõnade kasutus erinevates käänetes ja koos nimisõnadega.

Muutumatud sõnad	Kaassõnad ja neid nõudvad kääned. Määrsõnad (koha-, aja-, viisi-, hulga-, mõõdu-, rõhu-, abimäärsõnad). Sidesõnad. Muutumatute sõnade tähendused ja kasutuspraktika.
Lauseehitus	Lause osad ja nende järjestus. Liht- ja liitlause. Sõnajärje ja sidususe põhimõtted. Lausete ühendamine, lausungite liigendamine ja loogiline sidusus.
Õigekiri ja hääldus	Olulisemad õigekirjareeglid. Suurtähekasutus, kirjavahemärgid, kokku- ja lahkukirjutamine. Selge ja loomulik hääldus sõnade ja lausete tasandil.
Tekstiloomes ja väljendusoskus	Kirjaliku ja suulise keelekasutuse arendamine. Teksti ülesehitus, lõikude moodustamine, lausungite seostamine. Suhtluseesmärkide teadvustamine ja keeleline sobivus erinevates olukordades.

Valikkursus „Praktiline eesti keele grammatika II“

Valikkursuse kirjeldus

Kursus keskendub praktilise keelekasutuse arendamisele, eriti tegusõna süsteemse käsitlemise, sõnamoodustuse ja lauseehituse valdkondades. Kursusega taotletakse, et õpilane:

1. oskab keelt tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
2. on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;
3. analüüsib oma teadmisi, oskusi, tugevusi ja arengukohti;
4. täiendab oma grammatikaoskust, keskendudes keerukamate keelestruktuuride teadlikule kasutamisele.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab keerukaid tekste ja arutelude põhituuma;
2. suhtleb spontaanselt ja lodusalt eesti keelt emakeelena kõnelejatega;
3. loob sidusa ja selgelt üles ehitatud teksti;
4. kasutab infootsingul sobivaid eestikeelseid teabeallikaid;
5. esineb avalikult eesti keeles;
6. arendab õigekirja ja kirjakeeleoskust;
7. moodustab ja kasutab tegusõnade eri vorme (kõneviisid, ajad, tegumood, kesksõnad jm);
8. järgib õigekirjareegleid ja lauseehituse põhimõtteid;
9. rakendab erinevaid lausekonstruktsioone eesmärgipärase teksti koostamisel;
10. hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
11. arvestab keelekasutuses suhtlussituatsiooni, partnerit ja eesmärki;
12. kasutab grammatika tarindeid teadlikult nii kõnes kui kirjas.

Õppesisu

Teema	Sisu
Tegusõnad	Kõneviisid: käskiv, tingiv, kaudne. Tegusõnade põhivormid, astmevaheldus ja mineviku ajad. Umbisikuline tegumood. Ma- ja da-infinitiid, des-vorm, kesksõnad. Ühend- ja väljendtegusõnad. Sagedasemad tegusõnade rektioonid ning eesti ja vene keele erinevused.

Sõnamoodustus	Tähtsamad tuletusliited ja nende tähendused (nt -ja, -mine, -lik, -us, -ne, -ta-). Enam kasutatavad liited eri sõnaliikides. Tegusõna ja nimisõna tuletusvahekorrad. Sõnavara rikastamine sõnatüvede ja liidete abil.
Lauseehitus	Täis- ja osasihitis, kaudkõne, lauselühend, alistussuhted lauses. Ühildumine ja rektsioon. Sõnajärg erinevates lausetüüpides. Lauseehituse mitmekesisus tähenduse ja stiili loomiseks.
Grammatilised tarindid	Aspekti, võimalikkuse ja kohustuse väljendamine. Lauseliikmete variatiivsus vormi ja tähenduse kaudu. Tüüpiliste grammatikauhendite kasutus eri suhtlusfunktsioonide täitmiseks.
Tekstiloomes ja stiil	Erinevate tekstitüüpide struktuur ja keelekasutus (kirjeldav, seletav, argumenteeriv, narratiivne). Teksti ülesehitus, loogiline sidusus, sõnajärg ja lõikude moodustamine. Kirjaliku ja suulise teksti kooskõla.
Õigekiri ja hääldus	Kirjavahemärkide kasutus, suure ja väikese algustähe reeglid, kokku- ja lahkukirjutamine. Sõnade ja lausete loomulik ja korrektne hääldamine.

Valikkursus “Noored ja maailm”

Kursuse üldkirjeldus

„Noored ja maailm“ keskendub noortele oluliste ühiskondlike ja kultuuriliste teemade käsitlemisele eesti keeles. Kursuse eesmärk on arendada õpilaste keelelisi ja tekstipõhiseid oskusi – kuulamist, lugemist, kirjutamist ja suulist väljendust – B2–C1 tasemel. Õppetöö põhineb aktuaalsetel tekstidel, kuulamis- ja vaatamismaterjalidel ning toetab õpilaste sõnavara laiendamist, argumenteerimisoskust ja kriitilist mõtlemist.

Kursus pakub võimalust harjutada eri liiki tekste: arvamusalaldusi, ülevaate- ja statistika põhjal analüüse, järelepärimisi ning esitlusi. Teemade käsitluses pööratakse tähelepanu keelekasutuse täpsusele ja stiilile, samuti kultuurilistele eripäradele.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
3. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
4. väljendub selgelt ja täpselt, ladiusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
5. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
6. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
7. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
8. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
9. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
10. järgib õigekirjareegleid.

Õppesisu

Teema	Sisu
Eesti ja maailm	Eesti noored rahvusvahelises kontekstis, reisimine ja ränne, identiteet ja kultuurilised erinevused. Tekstide lugemine ja kuulamine; kultuuride võrdlus; reisikirjade ja arvamislugude koostamine.
Kultuur ja looming	Noorte kultuuritarbimine ja loomingulisus: raamatud, muusika, filmid, sotsiaalmeedia kui loominguline platvorm. Arvamusartikli, kultuurikriitika ja loominguliste tekstide kirjutamine.
Keskkond	Elustiil ja vastutus: kliimamuutused, rohepööre, tarbimisharjumused. Statistiliste andmete lugemine, graafikute analüüs ja andmepõhiste tekstide koostamine.
Haridus ja töö	Õppimine ja tööelu: noorte haridusvalikud, tööturg, tulevikuoskused. Motivatsioonikõne koostamine, intervjuude analüüs.
Inimene ja ühiskond	Vaimne ja füüsiline tervis, meediakriitika, sotsiaalne kuuluvus, stereotüübid. Väitlus, artiklite lugemine ja arutelu, erinevate seisukohtade võrdlus.

Valikkursus: “Noored ja kultuur”

Kursuse üldkirjeldus

Kursus keskendub kultuuri ja loomingu tähendusele noorte elus. Õpilased arutlevad kultuuritarbimise harjumuste, identiteedi ja loovuse üle, analüüsivad kultuurinähtusi ning loovad ise kultuuri-teemalisi tekste. Õpitakse eristama ja mõtestama erinevaid tekstiliike: kultuurikriitikat, kunstiarvustust, intervjuud, arvamustlugu. Erilist tähelepanu pööratakse keelekasutuse täpsusele ja stiililisele sobivusele.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
2. mõistab huumorit, ironiat, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;
3. leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;
4. kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;
5. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud pool- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
6. väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikes suhtlusolukordades;
7. arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
8. ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
9. järgib õigekirjareegleid.

Õppesisu

Teema	Sisu
Eesti ja maailm	Eesti kultuuri tutvustamine maailmas, rahvusvahelised kultuuriprojektid, kultuuri roll ühiskonnas.
Kultuur ja looming	Kultuurikriitika, loovuse tähendus, noored kui loojad ja vastuvõtjad: muusika, film, teater, visuaalkunstid.
Keskkond	Kultuuri mõju keskkonnateadlikkusele, rohelised kunstivormid ja keskkonnahoid loomingus.
Haridus ja töö	Kultuuritöö ja loomingulised elukutsed: karjäärivõimalused kultuuri- ja loomesektoris.
Inimene ja ühiskond	Kultuuri kaudu eneseväljendus ja kuuluvustunne, keeleline identiteet, kultuurilised stereotüübid.

Valikkursus: “Noored ja digimaailm”

Kursuse üldkirjeldus

Kursus käsitleb noorte elu digitaalajastul: tehnoloogia kasutust, meediatarbimist, suhtlemisviise ja tehisintellekti rolli ühiskonnas. Keskendutakse kriitilisele mõtlemisele, meediapädevusele ja infoanalüüsile. Õpilased arendavad digimaailmas orienteerumiseks vajalikke keelelisi ja argumenteerimisoskusi, kirjutavad funktsionaalseid ja loovaid tekste ning osalevad väitlustes.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1. jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekteerida;
2. saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;
3. osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;
4. peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
5. kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;
6. valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladiusalt ja varieeruvalt;
7. valdab grammatika tarindeid;
8. järgib õigekirjareegleid.

Õppesisu

Teema	Sisu
Eesti ja maailm	Eesti digiteenused ja innovatsioon, rahvusvaheline koostöö tehnoloogia vallas.
Kultuur ja looming	Sotsiaalmeedia kui loominguline ja eneseväljenduslik platvorm, digitaalsed kunstivormid.
Keskkond	Tehnoloogia ja keskkond: digijälg, rohetehnoloogiad, infoühiskonna mõju loodusele.
Haridus ja töö	E-õpe, tulevikuoskused, tehisintellekt töömaailmas.
Inimene ja ühiskond	Meediakriitika, infomüra, netikett, sotsiaalmeedia mõju identiteedile ja kuuluvustundele.